



**ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ  
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ**

**ΤΜΗΜΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ  
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ**

**elipchy .Q**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

**ΔΑΝΑΗ Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ ΚΩΤΣΑΚΗ**

**Επιβλέπων Καθηγητής  
ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΩΝΗΣ**

**Αθήνα 2022**



# **ATHENS SCHOOL OF FINE ARTS**

**DEPARTMENT OF FINE ARTS  
MASTER OF FINE ARTS**

**elipchy .Q**

**POSTGRADUATE THESIS**

**DANAI G. NIKOLAIDI KOTSAKI**

**SUPERVISING PROFESSOR**

**KOSTIS VELONIS**

**ATHENS 2022**

## Περίληψη

Το νερό από την αρχαιότητα σε παγκόσμιο επίπεδο συμβολίζει τη ζωή, τη γέννηση, τη μητέρα, τη δημιουργία, τη θηλυκή ενέργεια και γενικά δηλώνει οποιαδήποτε ύλη σε υγρή μορφή. Υπάρχει ταυτόχρονα και στην γέννηση αλλά και στο θάνατο, έχει μια θετική και μια αρνητική ροή δημιουργίας εκφράζοντας μια μεταβατική κατάσταση. Στη σύγχρονη ψυχολογία ο όρος “υγρό σώμα” είναι σύμβολο του υποσυνειδήτου.

Το πλατωνικό χρονόμετρο κλεψύδρα, αποτέλεσε την κεντρική ιδέα μελέτης ως λειτουργία ενός οργανισμού γιατί χρησιμοποιώντας τις βασικές αρχές της μηχανικής των ρευστών, το νερό όχι μόνο κατέστη δυνατό να μετακινείται μέσα σε ένα υδραυλικό κύκλωμα, αλλά σηματοδοτεί το κλείσιμο ενός κύκλου και την αρχή ενός νέου.

Ο κύκλος του νερού είναι ένα τόσο κλειστό σύστημα όσο και ανοιχτό, ευάλωτο. Αλλάζοντας το πώς σκεφτόμαστε για το σώμα μας σημαίνει την αλλαγή του πώς αντιλαμβανόμαστε και το νερό.. Η έννοια του «εαυτού» υφίσταται μια βαθιά μεταμόρφωση. Ο άνθρωπος είναι ένας εαυτός που βασίζεται σε μια μόνιμη αλλαγή: ένας υγρός εαυτός. Το μέσα και το έξω, ενεργητικό και παθητικό δεν είναι πλέον σαφώς καθορισμένες αντιθέσεις. Η κατασκευή του ανθρώπου είναι απαραίτητο να κάνει έναν απολογισμό της νέας επικράτησης της αλλαγής.

Το Elipsy.p είναι μια χημική σύνθεση των στοιχείων που απαρτίζουν τη ζωή. Ένα κλειστό υδραυλικό σύστημα που αναπτύσσεται σε μορφή αστερισμού προτείνοντας μια αλχημιστική γλυπτική. Η ιδέα της κυκλικότητας μεταμορφώνεται σε μια οργανική λειτουργία του ανθρώπινου και του ρευστού στοιχείου.

## Λέξεις - Κλειδιά

Οργανισμός, κλειστό κύκλωμα, χημική σύνθεση, στοιχεία δημιουργίας - νερό, φωτιά, αέρας, γη - κίνηση, αλχημεία, ρευστό.

## **Abstract**

Since antiquity, water has been a global symbol for life, birth, creation, feminine energy, and fertility. It has also been a symbol of change, since the dynamic flow of the spring water leads it to convert its form to become a waterfall, a river, a sea, or even an ocean, conveying more clearly than any other element the transition from one state to another. The water flow finally comes to an end when water runs off in the ground or evaporates in the air, waiting anxiously for the next water cycle to begin.

This closing of a cycle and the beginning of a new one, is more than obvious in the platonic hourglass, where the moving of water through an hydraulic circuit became possible thanks to the applied use of the basic principles of the fluid mechanics, making thus possible the conception of the study on the function of an organism.

The water cycle is as much a closed system as an open, vulnerable one. The way we think about water defines, at the very end, the way we perceive our body. The concept of "self" undergoes a profound transformation which is based on a permanent change. This liquified self is characterized by the absence of clearly defined contrasts; the inside and the outside, the active and the passive, are not solid concepts anymore, making an account of the prevalence of change a necessity for the human built.

Elipchy.ρ is a chemical composition of elements that make up life. A closed hydraulic system growing in the form of a constellation suggesting an alchemical sculpture. The idea of circularity is transformed into an organic function of the human and the fluid element.

## **Key words**

Organism, closed circuit, chemical composition, elements of creation - water, fire, air, earth, motion, alchemy, fluid.

## **Τριμελής Επιτροπή**

Κωστής Βελώνης  
Βασίλης Βλασταράς  
Νίκος Ερηνάκης

«Δηλώνω ότι είμαι ο/η αποκλειστικός/η δημιουργός της παραπάνω πρωτότυπης εργασίας, νόμιμος κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της και ότι έχω το δικαίωμα, να παραχωρήσω τα δικαιώματα που αναφέρονται στην παρούσα άδεια.

Βεβαιώνω, ότι το σύνολο του τεκμηρίου που καταθέτω αποτελεί γνήσιο έργο παραχθέν από εμένα και δεν παραβιάζει τα δικαιώματα άλλου δημιουργού με οποιονδήποτε τρόπο.

Το τεκμήριο που καταθέτω είναι το τελικό εγκεκριμένο έργο από την εξεταστική επιτροπή, δεν προκύπτει από λογοκλοπή ή νοθευμένη έρευνα, δεν προσβάλλει πνευματικά δικαιώματα άλλων δημιουργών και δεν παραβιάζει προσωπικά δεδομένα.

Ως κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της εργασίας αυτής, παραχωρώ στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών το μη-αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης και διάθεσης της ψηφιακής μορφής της εργασίας μου, εντός και εκτός του δικτύου, μέσω του Ιδρυματικού Αποθετηρίου «Art-IA», με την προϋπόθεση ότι διατίθεται με μία από τις παρακάτω άδειες που έχω επιλέξει κατά την αυτό-απόθεση. Η εν λόγω παραχώρηση δεν συγκρούεται με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τρίτων ή με παραχωρηθέντα ήδη από εμένα σε τρίτους σχετικά δικαιώματά μου. Η βιβλιοθήκη δεν ασκεί κανενός είδους επιμέλεια στο περιεχόμενο της εργασίας μου και αναλαμβάνω πλήρως την ευθύνη του περιεχομένου της.

Η έγκριση της παρούσας εργασίας δεν υποδηλώνει απαραίτητως την αποδοχή των απόψεων του/της συγγραφέα/ως από την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (Ν. 5343/1932, άρθρο 202, παρ.2)»



Εικόνες από την εγκατάσταση:  
Όλες οι φωτογραφίες προέρχονται από το έργο

**elipchy.ο**

2022

Μικτή Τεχνική

Διαστάσεις μεταβλητές

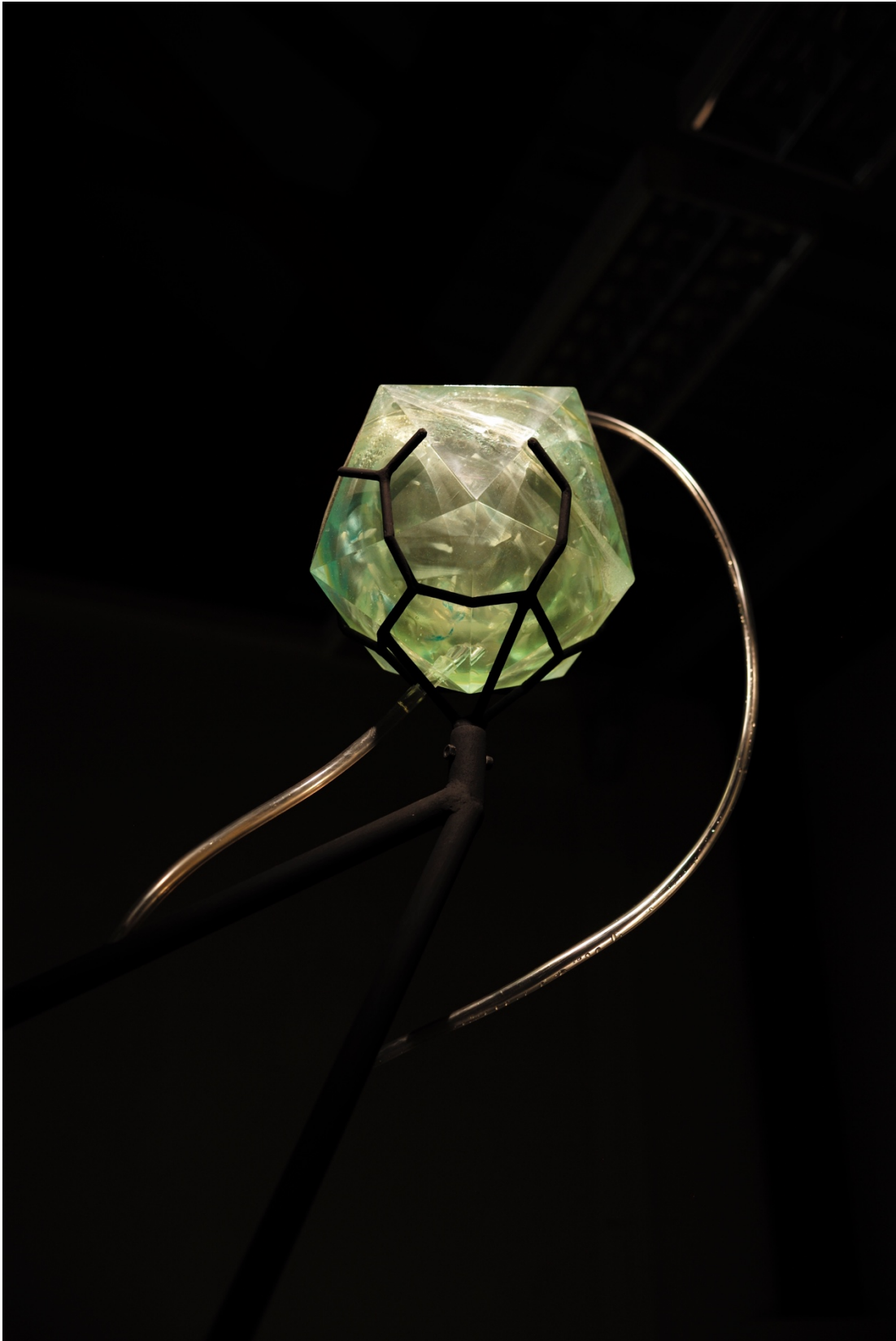
Φωτογράφιση από τον Frank Holbein



**elipchy.ο** 2022



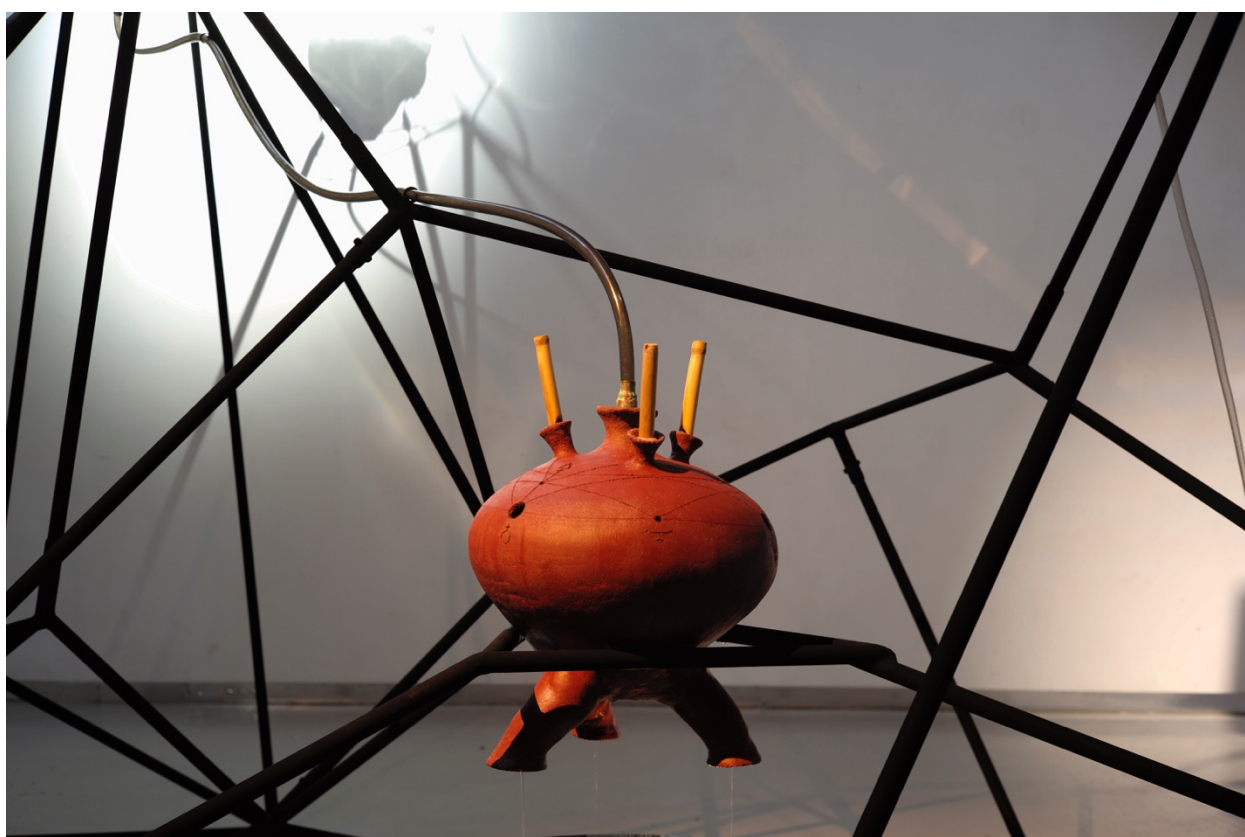
**elipchy.q** 2022



Λεπτομέρεια από το έργο **elipchy.0** 2022



Λεπτομέρεια από το έργο **elipchy.ϩ** 2022



Λεπτομέρεια από το έργο **elipchy.ϩ** 2022



Λεπτομέρεια από το έργο **elipchy.ø** 2022



**elipchy.ø** 2022

Στον παρακάτω σύνδεσμο μπορείτε να περιηγηθείτε σε ψηφιακή αναπαράσταση της έκθεσης.

Πατήστε το γράμμα D (D: Danaï) για να δείτε το έργο Elipchy.ρ

<https://homourbanus.gr/2022/>

## Βιογραφικό σημείωμα

Η γλυπτική της Δανάης Κωτσάκη αναπτύσσεται σε κλίμακες αναλογικά με το ανθρώπινο σώμα. Η κίνηση και η διάδραση είναι χαρακτηριστικά στοιχεία που συγκροτούν τις δομές που δημιουργεί, καθώς η χρονικότητα και το ίχνος βρίσκονται σε ένα διαρκή διάλογο μεταξύ ύλης και άυλου.

Αποφοίτησε το 2016 από την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας στον τομέα της Γλυπτικής στο εργαστήριο του Γιώργου Λάππα. Το 2018-19 φοιτά με την υποτροφία Darmasiswa στο Indonesian Institute of Arts, στη Yogyakarta της Ινδονησίας.

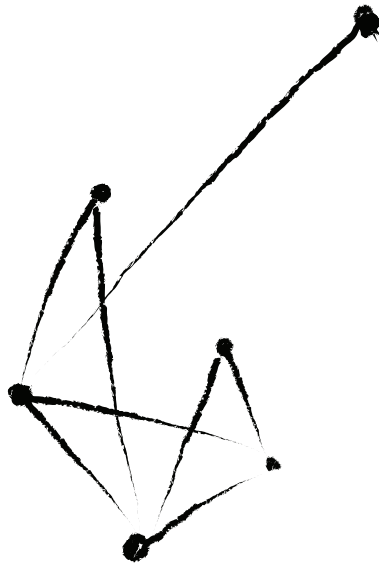
Το έργο της έχει βραβευθεί με το Βραβείο ΛΑΠΠΑΣ το 2016, σε residency της ΕΛΜΙΝ ΒΩΞΙΤΕΣ Α.Ε.. Έγινε Fellow της ARTWORKS το 2018 στο 1<sup>ο</sup> Πρόγραμμα Υποστήριξης Καλλιτεχνών του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Το 2019 επιλέχθηκε να συμμετέχει στην μεγαλύτερη ετήσια έκθεση γλυπτικής δημοσίου χώρου της Αυστραλίας - *Sculpture by the Sea Bondi*, λαμβάνοντας υποτροφία από το Ελληνικό Προξενείο και την Ελληνική Κοινότητα του Σίδνεϋ και εκεί συμμετείχε και στο Συνέδριο Γλυπτικής : "*The Significance of Site*"- Art Gallery of New South Wales. Το 2020 βραβεύεται με το Australia Council Funding for New & Innovative Artworks. Το έργο της έχει παρουσιαστεί σε πολλές ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι απόφοιτη του Μεταπτυχιακού Εικαστικών Τεχνών (MET) της Αθήνας, 2022. Ζει και εργάζεται στην Ελλάδα ως εικαστικός.

Ευχαριστώ θερμά τους

Νίκο Βαρβέρη, Νίκο Σταθόπουλο, Νίκο Ζιώγα, Μίμη Χρυσομάλλη, Δημήτρη  
Γεωργίου, Νίκο Πετρόπουλο, Κωσταντίνο Σχοινά

# elipchy .g

έληψ



# ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

20 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

22 ΔΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ

24 ΝΕΟ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ

26 Πειράματα με  
το Νερό,  
Ιδιότητες

24 Ροή και  
Διακλαδώσεις

25 Το Νερό στην  
Αρχαιότητα

33 ΣΥΝΘΕΣΗ

33 Συμβολισμοί

46 ΣΧΕΣΕΙΣ  
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ

33 Τα στοιχεία  
δημιουργίας  
του κόσμου

45 Αλ-χημεία

42 Αναδόμηση

36 Η ιδέα

46 Ύλη  
και  
Πνεύμα

47 Νέος  
Υδάτινος  
Κόσμος

49 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

50 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο **elipchy.ϑ** επιχειρεί να ερευνήσει και να επανεξετάσει αρχές της ζωής και των συστημάτων που αναπτύσσεται. Ερευνά θέματα ιστορικής παλλινδρόμησης μέσα από φιλοσοφικούς, επιστημονικούς, αγγίζοντας και κοινωνιολογικούς τομείς.

Στο πρώτο, κεφάλαιο τα *Δομικά Συστατικά*, αναλύονται τα κύρια στοιχεία που απασχολούν γενικά την προσωπική καλλιτεχνική μου δημιουργία, μέθοδοι και πρακτικές. Το κεφάλαιο αυτό σκοπό έχει να εισάγει μια βάση, μια αφετηρία πεδίων ενδιαφέροντος και ιδεών. Η ανάλυση μιας μεθοδολογίας βασισμένης σε μια ιδιαίτερη συμβολιστική πορεία θέτει τον βασικό άξονα για την εξέλιξη της έρευνας.

Το *Νέο Συστατικό*, στο δεύτερο κεφάλαιο, φαίνεται να αναβλύζει από μια αναγκαιότητα αποτύπωσης και μορφοποίησης της συγκαιρινής πραγματικότητας. Το νερό και οι ιδιότητες που έχει, όσο εσωτερικά τόσο και εξωτερικά είναι το νέο στοιχείο που εμφανίζεται ως ιδέα προς σκέψη. Η διάχυση, η εξάπλωση, ο όγκος, το βάρος, η μορφή και η μη-μορφή, αλλά και η διάθλαση που προκαλεί παραμορφώσεις και χρώματα, η αντανάκλαση, το καθρέφτισμα είναι χαρακτηριστικά που αποτελούν πηγή έμπνευσης από τις απαρχές τις φιλοσοφίας και της επιστήμης αλλά παρουσιάζονται και μέσω μιας σειράς πειραμάτων που πραγματοποιώ. Εισάγοντας για πρώτη φορά στη δουλειά μου το υγρό στοιχείο διερευνώ ποικίλες εκφάνσεις των ιδιοτήτων που το χαρακτηρίζουν. Τα πειράματα αυτά προσεγγίζουν το στοιχείο από διαφορετικά πρίσματα και αναφορές, για την βαθύτερη κατανόηση της έννοιας «νερό».

Φτάνοντας στον πυρήνα της σύνθεσης της δημιουργίας ξεδιπλώνονται συμβολισμοί σε πολλαπλά επίπεδα. Στο κεφάλαιο *elipchy.ϑ - Σύνθεση*, αρχικά θα εξεταστούν αρχέτυπα σχήματα που προσδιορίζουν παγκόσμια αξιώματα στο στοιχείο του νερού, με αποκορύφωμα την ανάδειξη μιας αλληλοεξαρτόμενης και μαγνητικής σχέσης του νερού με το διάστημα. Το δίπολο αυτό διαρθρώνεται μέσα από την σύνθεση μιας νέας μορφής ζωής, μιας νέας χημικής σύνθεσης των κοσμοποιών στοιχείων και σχηματίζεται ως δικτύωμα αστερισμού. Συντελείται μια μικροσκοπική ματιά στο «νυκερινόν ωρολόγιον», το υδραυλικό ξυπνητήρι, εφεύρεση του Πλάτωνα και εντέλει μια αναδόμηση αυτού. Κατά συνέπεια πραγματοποιείται μια εκτενής ανάλυση των στοιχείων του **elipchy.ϑ** ως προς τον συνδυασμό και την δημιουργία νέων συμβολισμών. Η συσχέτιση της μεθοδολογίας αυτής με την Αλχημεία και το Μυστικισμό έρχεται αναπόφευκτα για να φέρει και να επαναφέρει πρωτοεπιστημονικές συνειδητοποιήσεις σε ένα ρευστό τώρα.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, φτάνουμε στις *Σχέσεις Ενσωμάτωσης*, αφ' ενός αναπτύσσονται ερωτήματα σε δίπολα όπως ύλη-πνεύμα, επιστήμη-τέχνη, καλλιτέχνης-εφευρέτης. Αφ' ετέρου βλέπουμε το νερό και τον κύκλο που κάνει, με μια πιο μακροσκοπική ματιά συντονισμένη στο τώρα. Σχέσεις αντιθετικές σχηματίζουν τη μεταμόρφωση του νερού.

Όσο περνά ο χρόνος, επεκτείνεται ο χώρος. Το παλιό και το νέο, η μνήμη και το μέλλον, η ουσία και η μορφή, είναι όσο κλειστά σχήματα τόσο και ανοιχτά, όσο παλιά τόσο χρήζουν ανάγκης να απαντηθούν ξανά στο παρόν.

## ΔΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ

Από την αρχή της εικαστικής μου αναζήτησης υπήρχε έντονα το στοιχείο του χρόνου. Μέσα από μια μακροχρόνια σειρά ερευνητικών διαδικασιών για την αποσαφήνιση της έννοιας του χρόνου και πως η κινητικότητα του ως πορεία στον χώρο εντυπώνεται στην αντίληψη του ανθρώπου, βρήκα την «κίνηση». Η κίνηση προσδίδει μια έμβια συνθήκη. Μέσω της κίνησης των γλυπτών μου, αναζητούνται σχέσεις στις ποικίλες αυτές χρονικότητες. Η κίνηση καθλώνει όλα τα έμβια όντα σε ένα ενεστωτικό παρόν και μας συγχρονίζει σε ένα κοινό τώρα. Σε αυτήν ακριβώς η λειτουργία βασίζεται η εξέλιξη της καλλιτεχνικής δημιουργίας που με ενδιέφερε και με ενδιαφέρει. Για την πραγμάτωση των παραπάνω στόχων, κατάφερα να δημιουργήσω κίνηση με μηχανικούς τρόπους, άλλοτε με την χρήση ηλεκτρικής ενέργειας κι άλλοτε αναλογικά ή και με επιτελέσεις.

Με εφιαλτήριο την συνεχόμενη παρατήρηση της φύσης και των φυσικών νόμων που διέπουν τον κόσμο συνθέτω και αποδομώ συμβολισμούς και μέσα από αυτό δημιουργούνται διάλογοι μεταξύ ύλης και άυλου. Ως γλύπτρια είμαι απόλυτα συνδεδεμένη με την ύλη, το βάρος της, τον όγκο της και τις ιδιότητες της. Βρίσκω μεγάλο ενδιαφέρον στο να γνωρίζω συνεχώς υλικά και τις τεχνοτροπίες που δουλεύονται. Οι τεχνοτροπίες των υλικών, το πως κάθε τι συμπεριφέρεται και διαμορφώνεται όταν έρχεται σε επαφή με ειδικά εργαλεία, διάφορες επεξεργασίες όπως με χημικά ή και σε συνδυασμό με τα τέσσερα βασικά στοιχεία της φύσης (νερό, φωτιά, γη, αέρας) αλλά και με τις ιδιότητες τους (θερμό, ξηρό, ψυχρό, υγρό), είναι αντικείμενο που αντλώ αστείρευτο ενδιαφέρον και το εμπλουτίζω συνεχώς. Κάθε ύλη ή υλική σύνθεση έχει μια δική της ταυτότητα, έναν προσωπικό χαρακτήρα σε σχέση με το περιβάλλον και κατ' επέκταση έχει και έναν ιδιαίτερο συμβολισμό μέσα στο εικαστικό έργο.

Ο χώρος και ο ίλιγγος που δημιουργεί, η αλληλοσυμπλήρωση του κενού και του πλήρους και τα στοιχεία μετάβασης τους είναι βασικές αρχές που αρθρώνουν στις δομές που δημιουργώ. Υπάρχει μια συγκεκριμένη σχέση του χώρου με τον άνθρωπο και αυτή ορίζει την κλίμακα με την οποία αναπτύσσεται η γλυπτική. Για παράδειγμα υπάρχουν συγκεκριμένα ύψη που επιλέγονται σε σχέση με έναν μέσο όρο ύψους των ματιών (eye level), ύψος των χεριών, ή, διάφορα πλάτη όπως το άνοιγμα των χεριών, ή η γωνία που σχηματίζεται μεταξύ της πλάτης και χεριού και ο υπολογισμός της υποτεινούς τους. Οι αναλογίες, οι σχέσεις αυτές μεγεθών και κλίμακας, παράγουν στον άνθρωπο κάποια συναισθήματα, παραδείγματος χάρη όταν κάτι είναι πάνω από το κεφάλι μας δημιουργεί μια αίσθηση δέους, υψηλού, άφταστου, θεϊκού, ή και απειλής, όταν κάτι είναι στο ύψος του κεφαλιού, των ματιών μας ή των χεριών μας είναι προσαρμοσμένο σε εμάς στις ανάγκες μας για να το χρησιμοποιήσουμε, παράγει μια αίσθηση οικειότητας, το μηδενικό ύψος (ground level) δημιουργεί την αίσθηση του βάρους. Μέσα σε αυτή την αναζήτηση παραγωγής συναισθημάτων σε σχέση με

την εικόνα μεγάλο ρόλο παίζουν και οι οπτικές ψευδαισθήσεις που εντείνουν κάποιες εντυπώσεις σε συνάρτηση με τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα.

Ο ήχος εμπεριέχει δυο πολύ σημαντικά στοιχεία μέσα στην δουλειά μου. Από τη μία έχει μέσα του τον χρόνο μιας και μας συνδέει σε ένα κοινό παρόν και από την άλλη έρχεται να προσδώσει μια νέα αντιληπτική δυνατότητα στο έργο τέχνης, την αίσθηση της ακοής. Μιλώντας για έναν ήχο που παράγεται μέσα από την κίνηση της ίδιας της ύλης την στιγμή που παρατηρούμε συντίθεται ένα πολυαισθητηριακό ερέθισμα. Ο ήχος έχει μέσα του ρυθμό και ο ρυθμός (ρίζα= ροή) είναι η ταχύτητα (ταχύτητα= διαφορά χώρου διά χρόνο) με την οποία ένα γεγονός μιας ακολουθίας διαδέχεται ένα άλλο. Ενδιαφέρον έχει ότι η λέξη ρυθμός μπορεί να δηλώσει ταυτόχρονα κάτι υλικό, από το οποίο παράγεται και κάτι άυλο όπως είναι ο ήχος. Μέσω του ήχου μπορεί να γίνει αντιληπτός ο χώρος και να δοθεί μια εικονική εντύπωση, όπως επίσης μπορεί να μεταφέρει έναν χώρο μέσα σε έναν άλλο.

Ο τρόπος με τον οποίο δουλεύω κινητικά έργα μεγάλων διαστάσεων είναι βασισμένος σε μια σειρά διαδικασιών δόμησης. Ιχνηλατώντας το υποσυνείδητο ξεκινώ με μια σχεδιαστική προσέγγιση της ιδέας. Έπειτα φτιάχνω μια μακέτα για να μπορέσω να δω τις αναλογίες των διαστάσεων του έργου από αισθητικής ή λειτουργικής άποψης. Σε κάποιες περιπτώσεις οι μακέτες αποτέλεσαν αυτοτελή έργα. Μελετώντας το μέγεθος του τελικού έργου στον χώρο έχω παρατηρήσει ότι πολλές φορές οι αναλογίες των διαστάσεων αλλάζουν στην διαδικασία της μεγέθυνσης, αλλά αυτό είναι ένα θέμα που θα έχρηζε μιας άλλης έρευνας.

## ΝΕΟ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ

### *Ροή και Διακλαδώσεις*

Σ' ένα σημερινό ευρύτερο τοπίο, που φαίνεται να μεταλλάσσεται παγκόσμια σε μια εποχή ψηφιακότητας και βίωσης των επιπτώσεων της οικολογικής καταστροφής, ο άνθρωπος συναντά την ανάγκη επαναπροσδιορισμού της θέσης του στη φύση και στον κόσμο, όπως και επαναχάραξης της μελλοντικής του πορείας. Όταν το έδαφος μοιάζει να κινείται κάτω από τα πόδια μας και στην ουσία να εξαϋλώνεται, είτε λόγω των ακραίων καιρικών φαινομένων (φωτιές, πλημμύρες), είτε από την μετάβαση του υλικού κόσμου σε έναν εικονικό- ψηφιακό, γεννιέται η ανάγκη επαναστοχασμού των αρχών της ζωής και ίσως αυτό να οδηγήσει στη στροφή της προσοχής σε κάποιες αρχέγονες αξίες που παραμένουν ίδιας ζωτικής σημασίας μέχρι και σήμερα.

Ο Μισέλ Φουκώ από τα μέσα του 20<sup>ου</sup> αι. συνειδητοποίησε πως

*«Η σημερινή εποχή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί περισσότερο ως η εποχή του χώρου. Διανύουμε την εποχή του ταυτόχρονου, την εποχή της αντιπαραβολής, του κοντινού και του μακρινού, του πλάι πλάι, της διάχυσης. Βρισκόμαστε, κατά την άποψή μου, σε ένα σημείο όπου ο κόσμος δίνει την εντύπωση λιγότερο μιας μεγαλειώδους ζωής που εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου και περισσότερο ενός δικτύου το οποίο ενώνει σημεία υφαίνοντας τον ιστό του.»<sup>1</sup>*

Η αντίληψη αλλάζει και από μια γραμμικότητα έρχεται η ιδέα του δικτυώματος. Τίθεται η ιδέα της διάσπασης της ζωής σε πολλά θραύσματα, σε μικρότερες καταστάσεις, διάχυτες ανά τον κόσμο, ταυτόχρονες, αλληλοεμπλεκόμενες και μη. Παρατηρείται μια συνολική τάση μετάθεσης της κεντρικής ιδέας από το ένα-μοναδικό και μεγαλειώδες προς τα πολλά, μικρότερα, τμηματικά-περιφερειακά διαδραματιζόμενα γεγονότα, χωρίς αυτά να χάνουν την αξία τους αφού υπάρχει μια στροφή από το γενικό προς το ειδικό-το επί μέρους. Η ανάλυση λοιπόν των μικρόκοσμων ταυτόχρονα με τον μακρόκοσμο όπως και η έννοια του χώρου μέσα στο χώρο είναι μια αφετηρία που με ενδιαφέρει σε αυτή την έρευνα. Ο χώρος συγκροτεί την δική του ιστορία και έτσι είναι αναπόφευκτη η διασύνδεση του χώρου με το χρόνο. Με απασχολεί ιδιαίτερα η δημιουργία ενός «ζωντανού γλυπτού-οργανισμού».

Η λέξη ρευστότητα μπορεί να σταθεί και να αντικατοπτρίσει ένα μεγάλο εύρος δυναμικών που διαμορφώνονται, μια εποχή ρευστότητας, μια ρευστή κατάσταση, ρευστή ταυτότητα, μεταβατική, που χαρακτηρίζεται από μια αστάθεια, μια

---

<sup>1</sup> Μισέλ Φουκώ, «Ετεροτοπίες, Περί αλλοτινών χώρων», *Architecture, Mouvement, Continuité*, τεύχος 5ο, (Οκτώβριος 1984), 46-49.

συνεχόμενη ροή. Η θάλασσα ανέκαθεν αποτελούσε σύμβολο τέτοιου είδους αναζητήσεων, με την αέναη κίνησή της, τις απρόσμενες αλλαγές του καιρού, τις δυσκολίες που εμφανίζει το ταξίδι μέσα σε αυτήν αλλά και την μαγεία που αποκαλύπτει. Το ταξίδι στη θάλασσα είναι πηγή έμπνευσης για πολλούς μύθους και ιστορίες που χρησιμοποιούνται ως παραλληλισμοί στην καθημερινή μας ζωή, ενώ περιοπτη θέση στην αναζήτηση αυτή έχει ο καπετάνιος που καλείται να γνωρίζει συνεχώς την τοποθεσία του πλοίου του καθώς και να χαράζει ένα πλάνο πορείας.

*Φέροντας την προσίδια μνήμη του, το νερό, αντικατοπτρίζει ένα σύνολο εννοιών. Είναι ένα στοιχείο όπου από την αρχαιότητα μέχρι τώρα συμπυκνώνει μια κοσμική ιστορία ενσαρκώνοντας ρόλους, μύθους, ιστορίες, στρατηγικές, κοινωνικοπολιτικές διακυμάνσεις και πρόσωπα. Είναι το νερό το οποίο σε ταξιδεύει, σε ξεδιψάει, σε καθαρίζει, μετρά το χρόνο, σου προσφέρει ζωή, σε μαγεύει με τις διαθλάσεις του, σε εξαγνίζει, είναι αυτό που κινεί τις μηχανές, είναι η θάλασσα που θα σε μεταφέρει στο νέο τόπο, καθώς την ίδια στιγμή μπορεί να γίνει το νερό που σε πνίγει, σε δηλητηριάζει, σε δικάζει, είναι η αγριάδα του κύματος που θα σε κάνει να φοβηθείς, αλλά τελικά όπως και να το δει ο άνθρωπος το νερό σαν στοιχείο έχει μια αυταξία και μπορεί να σε οδηγήσει στην πραγματικότητα.*

Το νερό μπορεί να δώσει την πραγματικότητα του φωτός μέσω ενός πρίσματος και μπορεί επίσης να δημιουργήσει ψευδαισθήσεις με τις διαθλάσεις του. Στην αναζήτηση του εαυτού δύναται να ζωντανέψουν αυταπάτες και τέρατα όπως ο θρύλος της “Φάτα Μοργκάνα”, αποτέλεσμα διπλού αντικατοπτρισμού αφού το νερό λειτουργεί και σαν καθρέφτης.

## *Το Νερό στην Αρχαιότητα*

Την εποχή της γέννησης της φιλοσοφίας, πηγαινοντας στους προσωκρατικούς φιλόσοφους βρήκα την θεώρηση του Θαλή από τη Μίλητο, ότι το ύδωρ είναι η αρχή των πάντων, είναι το στοιχείο που κάνει την “σύγκριση”, την “πήξη” και τη σύσταση” όλων των πραγμάτων του κόσμου, η τροφή όλων είναι υγρή, η φύση όλων των σπερμάτων είναι υγρή.<sup>2</sup> Επομένως η ίδια λειτουργικότητα ισχύει και για τον άνθρωπο όπως λέγεται, αφού κι αυτός αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του σύμπαντος. Το νερό όπως λέει, ως ενοποιητική και “δημιουργική” αρχή, έχει ζωή, κίνηση και λογική δηλαδή έχει στο σύνολό του ιδιότητες που ξεφεύγουν από τις ιδιότητες του νερού. Ο Θαλής καθιέρωσε τον μονισμό και λέγεται από τον Αριστοτέλη πως θεωρούσε ότι η γη πλέει πάνω στα νερά.<sup>3</sup> Μίλησε επίσης για αθανασία της ψυχής και θεωρούσε τις κινητικές

---

<sup>2</sup> Θεόφιλος Βέικος, *Οι Προσωκρατικοί*, εκδόσεις Gutenberg και Οικογένεια Θ. Βέικου, Αθήνα, 2016, σελ.53-56

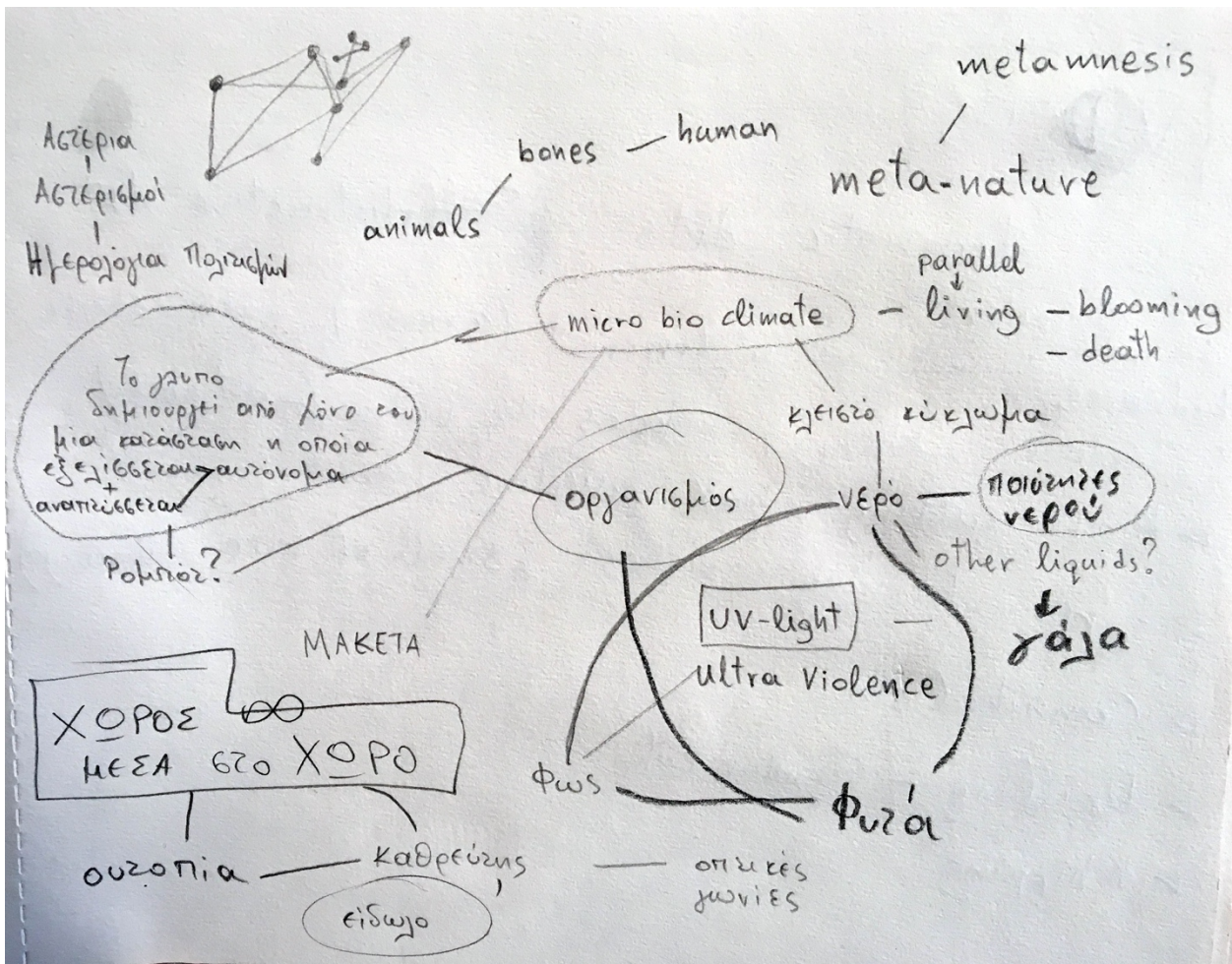
<sup>3</sup> Νίκος Αθ. Ματσούκας, *Ιστορία της Φιλοσοφίας*, εκδόσεις Π. Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη, 2002

δυνάμεις των πραγμάτων ζωικές λειτουργίες. Τη θεώρησή του αυτή ενέπνευσε μάλλον η ανακάλυψη του μαγνητισμού επειδή ακριβώς οι λίθοι προκαλούν ενέργεια.<sup>4</sup>

Τα λεγόμενα του Θαλή στάθηκαν εξαιρετικά συναφή με την συνολική οπτική μου σε σχέση με το έργο τέχνης στο ότι καταρχάς κίνηση=ζωή, όπως επίσης επιβεβαιώνεται από την μετέπειτα επιστήμη αργότερα ότι από το υγρό στοιχείο ξεκίνησε η ζωή.

### Πειράματα με το Νερό, Ιδιότητες

Μέσα σε αυτή την διερεύνηση του τρόπου απόδοσης μιας πολυτμηματικότητας του κόσμου έφτιαξα έναν χάρτη (mindmap) που καταγράφει τις ιδέες που με απασχολούν.



Εικόνα 1 Χάρτης Ιδεών από το βιβλίο σχεδίων και σκέψεων πάνω στα ερευνητικά πεδία που αναφέρονται, 2021

Κάποιες λέξεις κλειδιά και έννοιες που ξεκίνησα να διερευνώ είναι το κλίμα - micro bio climate, η παραλληλότητα των ζώνων μέσα σε αυτό αλλά με κυριότερη σκέψη την

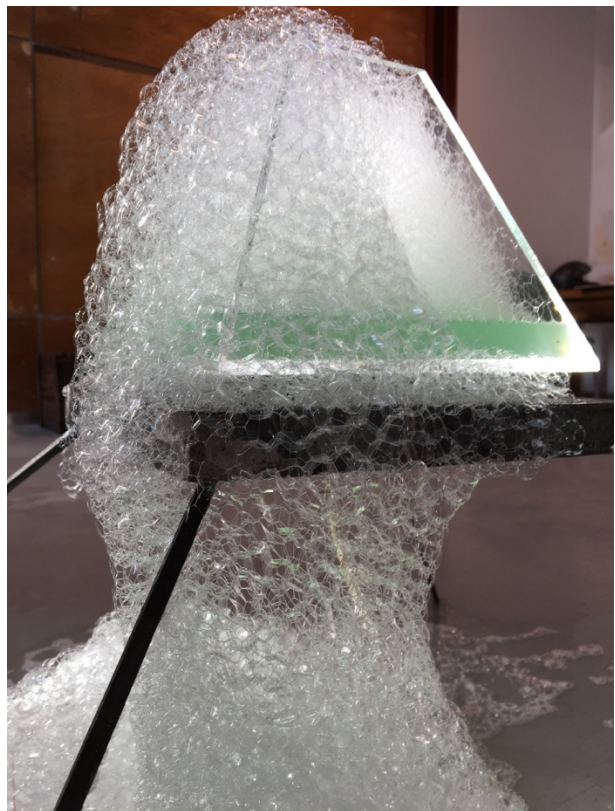
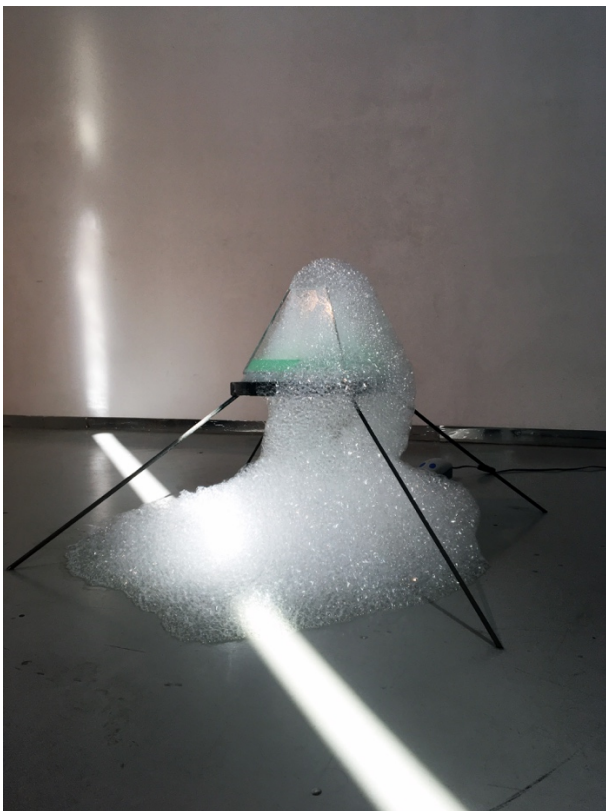
<sup>4</sup> Bertand Russel, *History of Western Philosophy*, εκδ. Routledge, Abington, 2009

δημιουργία ενός οργανισμού ως ένα κλειστό κύκλωμα ενέργειας και ανατροφοδότησης. Ερχόμενη σε μια πρώτη επαφή με ο υγρό στοιχείο δημιούργησα κάποια πειράματα, κάποιες μικρές καταστάσεις - τοπία που διαδραματίζονται σε ένα ενεστωτικό παρόν.

Ακολουθεί μια επιλογή έργων, πρώτων πειραματισμών με το στοιχείο του νερού, με στόχο να προετοιμαστεί η σύνθεση για το τελικό έργο.

### Πείραμα 1<sup>ο</sup>

Ένα ζωντανό γλυπτό το οποίο αφού του δόθηκαν κάποιες αρχικές δομές, δύναται να αλλοιώσει και να επεκτείνει την φόρμα του αυτόνομα. Η μορφή του έργου παραπέμπει αρχικά σε μια έκρηξη ηφαιστείου που ανεξέλεγκτα εξαγει το εσωτερικό του και η δύναμή του δεν ξέρει κανείς πού μπορεί να φτάσει.



Εικόνα 2 & Εικόνα 3 «Διαδίδω», 2022, μέταλλο, πλέξιγκλας, σαπουνόνερο, αντλία αέρα, 48x81x81 εκ.

Καθώς ξεπροβάλλει ο αφρός από το έργο μεταβάλλει την εξωτερική του μορφή αλλά μόνο προσωρινά. Η αντλία αέρα παράγει αφρό συνεχώς και ανεξέλεγκτα αφήνοντας ίχνη και ανοιχτά ενδεχόμενα για άπειρες διαφορετικές μεταλλάξεις της μορφής του, με μια φυσική παραγωγική διαδικασία όγκου. Ο ήχος που παράγει είναι σασ κοχλασμός, αναβρασμός μιας κατάστασης που προμηνύει ότι θα επιδεινωθεί, αλλά την ίδια στιγμή η συνεχόμενη ένταση και ροή του ήχου μπορεί να προσφέρει ηρεμία και γαλήνη. Το έντονο πράσινο χρώμα του υγρού που δίνεται από το σαπούνι

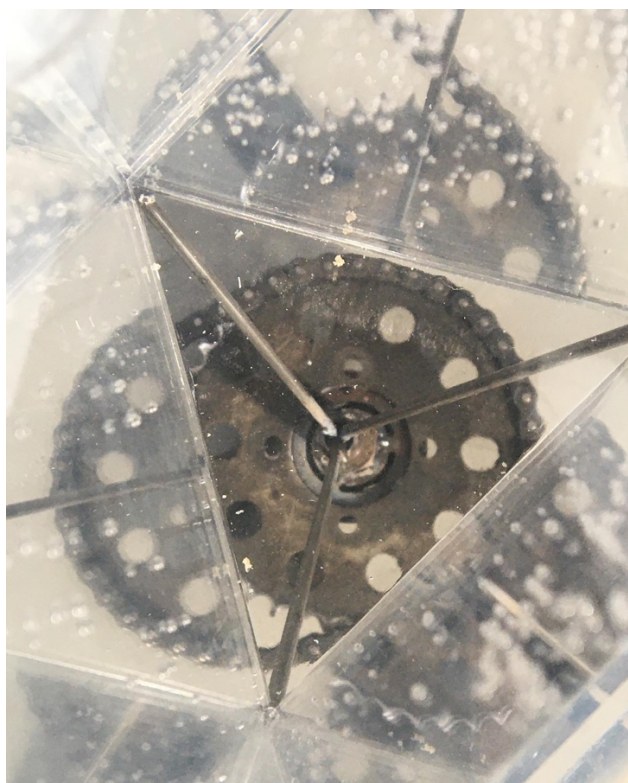
θα μπορούσε να συμβολίσει μια ιδέα κάθαρσης αλλά κυριότερα επισημαίνει την χημικά παραλλαγμένη φύση και συνιστά τον επανασχεδιασμό μιας νουβέλας τεχνητών βιολογικών οργανισμών και συστημάτων συντάσσοντας μια ιστορική αρχιτεκτονική.

## Πείραμα 2<sup>ο</sup>

Εδώ βρίσκεται μία πρώτη απόπειρα να κατασκευάσω ένα πρίσμα νερού στηριγμένο σε μεταλλικό μηχανισμό που δίνει την δυνατότητα περιστροφής με το γύρισμα της μανιβέλας. Αναλόγως με την οπτική γωνία που βρίσκεται ο παρατηρητής και την περιστροφή, το νερό μέσω των γωνιών του πρίσματός του δημιουργεί χρώματα και αντανάκλασεις. Ταυτόχρονα συσσωρεύει οπτικές πληροφορίες από τον περιβάλλοντα χώρο και τις εκπέμπει στον υποκείμενο δέκτη. Το έργο, θα μπορούσε να πει κάποιος ότι έχει άπειρες οπτικές δυνατότητες, λειτουργώντας ως αγωγός, πομπός και δέκτης διασταύρωσης οπτικών πληροφοριών, ενώ λόγω της τρίπτυχης του μορφής τις πολλαπλασιάζει. Προβάλλοντας αποσπασματικές πληροφορίες εμφανίζεται ένα ερώτημα περί αλήθειας και πραγματικότητας. Την ίδια στιγμή όμως όταν η μαγεία του φωτός ζωντανεύει πόσο ισχυρό είναι ενδιαφέρον για το τι είναι πραγματικό;



Εικόνα 4 «Ρευστές Πραγματικότητες», 2022, μέταλλο, γρανάζια, πλεξιγκλάς, νερό, 55x60x18 εκ.



Εικόνα 5 & Εικόνα 6 Λεπτομέρειες από το έργο «Ρευστές Πραγματικότητες»

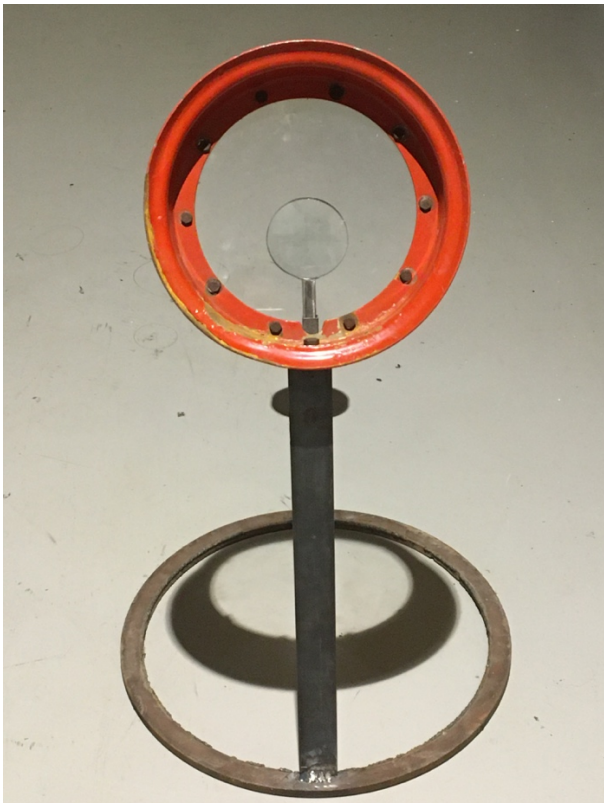
### Πείραμα 3<sup>ο</sup>

Στο παρακάτω έργο, η μορφή του, θέτει έναν πολύ συγκεκριμένο άξονα οπτικής. Απαιτεί από τον παρατηρητή να έρθει και να κοιτάξει από ένα πολύ συγκεκριμένο σημείο. Το στρογγυλό κόκκινο σχήμα που καλεί και μας υποβάλλει να δώσουμε προσοχή, θυμίζει παράθυρο πλοίου - ένα φινιστρίνι. Το παράθυρο νοηματικά λειτουργεί σαν δίοδος επικοινωνίας του μέσα και του έξω. Στην ίδια ευθεία υπάρχει ένας μεγεθυντικός φακός. Σαν εργαλείο έχει χρησιμοποιηθεί σε προγενέστερη εποχή ως όργανο παρατήρησης του μικροσκοπικού και σχεδόν αόρατου μικρόκοσμου και ήταν κατά κάποιο τρόπο μαγικό, αφού είχε την ικανότητα να αποκαλύπτει νέες εικόνες άγνωστες μέχρι τότε.

Ένα ερώτημα που τίθεται είναι στην έννοια του μέσα και του έξω: μέσα στο νερό ή έξω από αυτό και πως ορίζεται αυτό σε σχέση με τον παρατηρητή; Από ένα παράθυρο κοιτάς ή σε κοιτούν; Στη συνέχεια κοιτώντας μέσα απ' το παράθυρο ο μεγεθυντικός φακός επανασυνθέτει το ερώτημα του κοιτάγματος αφήνοντας ένα ενδεχόμενο άπειρων χιασμών βλεμμάτων. Ποιος παρατηρεί και ποιος παρατηρείται; Τελικά μήπως ο μικρόκοσμος μας παρατηρεί μέσω του φακού;

Εφόσον είμαστε κι εμείς ένα αναπόσπαστο τμήμα του υδάτινου κόσμου το νερό υπάρχει και σε αυτό το έργο με συμμετοχικό και εννοιολογικό τρόπο. Δεν θα μπορούσαμε παρά να εκλάβουμε όλα τα ενδεχόμενα κοιταγμάτων, από μέσα προς τα

έξω και από έξω προς τα μέσα, από το παλιό στο σύγχρονο και αντίστροφα και το κοίταγμα του μικρόκοσμου προς τα εμάς ταυτόχρονα με το βλέμμα μας προς αυτόν.

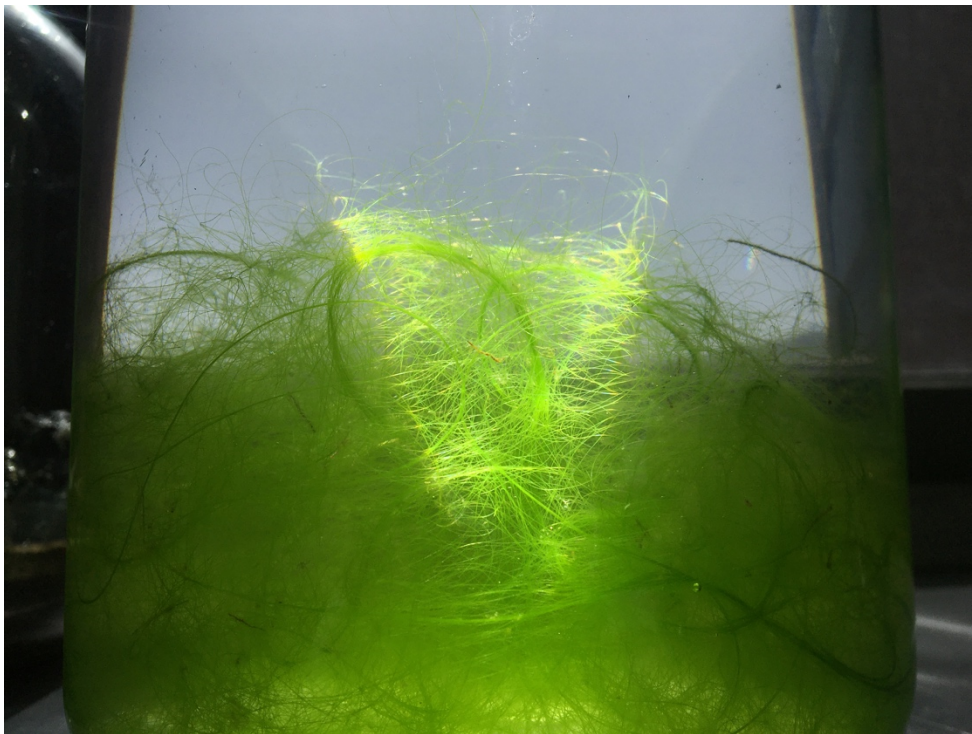


Εικόνα 7 & Εικόνα 8 «Wet Looking», 2022, μέταλλο, βιομηχανικά εξαρτήματα, μεγεθυντικός φακός, 56x140x45 εκ.

Κάποιες άλλες μικρές εκφάνσεις του υδάτινου βασιλείου ανακάλυψα μέσα από παρατηρήσεις μου στη φύση. Η άλγη, ένας πρωτογενής ευκαρυωτικός φυτικός οργανισμός που φωτοσυνθέτει και αναπτύσσεται σε γλυκό αλλά και σε θαλασσινό νερό. Τα αμέτρητα είδη της συναντάμε σε διάφορες κυτταρικές δομές και λειτουργίες που δεν φανταζόμασταν, η πιο γνωστή ίσως από αυτές είναι ότι η άλγη είναι υπεύθυνη για ένα πολύ μεγάλο ποσοστό παραγωγής οξυγόνου στον πλανήτη. Υιοθέτησα στο εργαστήριό μου για κάποιο καιρό την άλγη *cladophora*, τριχοειδής μονοκύτταρος οργανισμός, ώστε να την παρατηρήσω.



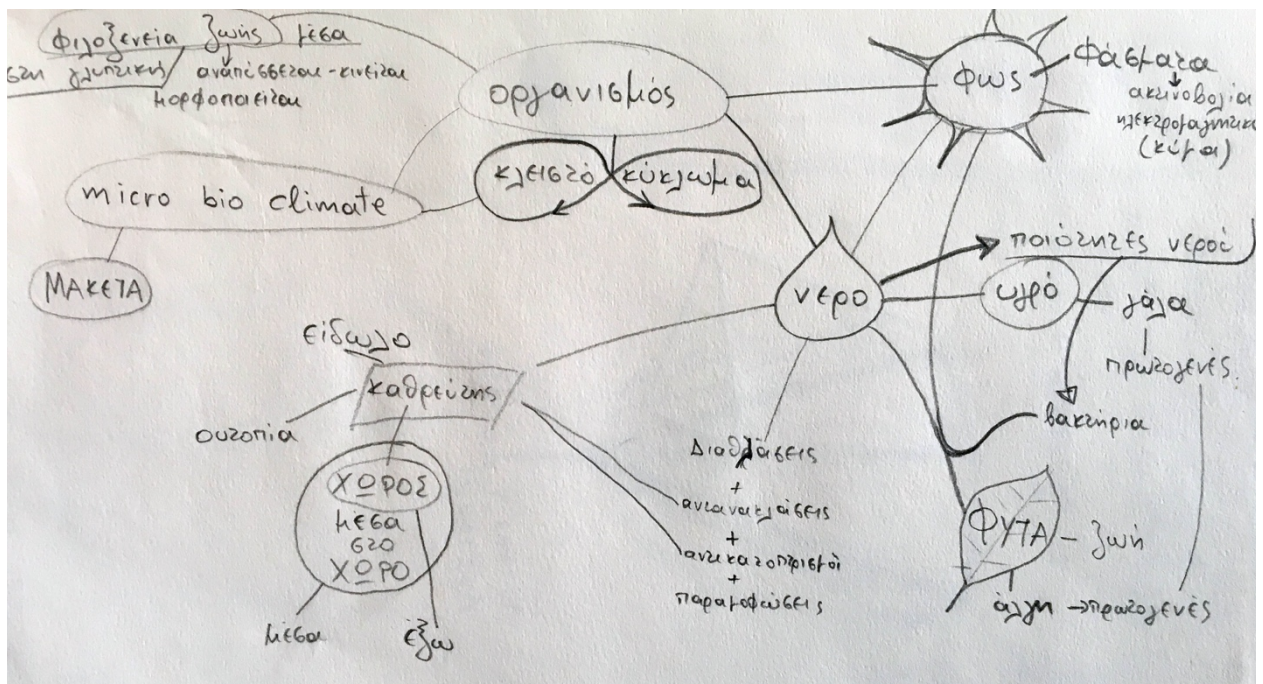
*Εικόνα 9 Πειραματισμοί με την άλγη, 2022*



*Εικόνα 10 Λεπτομέρεια άλγης, 2022*

Έπειτα από κάποιο καιρό που πέρασε χωρίς να ανανεώσω το νερό, οπότε και τα θρεπτικά συστατικά που χρειαζόταν, εξαφανίστηκε χωρίς να αφήσει κανένα ίχνος στο νερό του δοχείου. Προς έκπληξή μου όμως μέσα στο νερό παρατήρησα ότι είχαν γεννηθεί κάποιοι νέοι ζωικοί μικροοργανισμοί που με δυσκολία διακρίνονταν με γυμνό μάτι! Με αρκετή σιγουριά θα έλεγα ότι ήταν ένα είδος που λέγεται artemia, οργανισμός που δεν έχει εξελιχθεί εδώ και εκατό εκατομμύρια χρόνια!

Ένας δεύτερος χάρτης ιδεών και σκέψεων με βοήθησε να οργανώσω καλύτερα τα στοιχεία των παραπάνω πειραμάτων



Εικόνα 11 Αναθεωρημένος Χάρτης Ιδεών από το βιβλίο σχεδίων και σκέψεων πάνω στα πειράματα που πραγματοποιήθηκαν, 2022

## *Συμβολισμοί*

Βαδίζοντας προς τον πυρήνα της φιλοσοφικής και επιστημονικής σκέψης γύρω από το νερό, διακρίνονται μοτίβα που επαναλαμβάνονται στην ιστορία του κόσμου και παρουσιάζουν μια κοινή ανατομία. Γενικά το σύμβολο μιας έννοιας έχει την ιδιότητα να συμπυκνώνει και να σχηματοποιεί μεγάλο εύρος ιδεών που θέλει να δηλώσει με μια εικόνα και για το λόγο αυτό ξεκίνησα με μια τέτοια έρευνα. Προσπαθώντας να βρω ένα σχήμα έμπνευσης και αφετηρίας για το νερό ήθελα να αντιληφθώ πώς οι κουλτούρες ανά τον κόσμο αντιλαμβάνονται το νερό ως στοιχείο οντολογικά και φιλοσοφικά. Πιο εμφανή κοινά χαρακτηριστικά στον κόσμο των συμβολισμών ήταν το τρίγωνο, το φίδι, το φεγγάρι. Η άμεση επιρροή του φεγγαριού στο νερό, πέρα από τις παλίρροιας, εκτείνεται σε όλες τις μορφές νερού στον πλανήτη όπως το ζωικό και φυτικό βασίλειο.

Το νερό σε παγκόσμιο επίπεδο από την αρχαιότητα συμβολίζει τη ζωή, τη γέννηση, τη μητέρα, τη δημιουργία, τη θηλυκή ενέργεια και γενικά δηλώνει οποιαδήποτε ύλη σε υγρή μορφή. Υπάρχει ταυτόχρονα και στην γέννηση αλλά και στο θάνατο, έχει μια θετική και μια αρνητική ροή δημιουργίας και δηλώνει μια μεταβατική κατάσταση. Στη σύγχρονη ψυχολογία ο όρος “υγρό σώμα” είναι σύμβολο του υποσυνειδήτου. Διάφορες ιδιότητες του νερού με δευτερεύοντες συμβολισμούς απαριθμούνται από τον Γκαστόν Μπασελάρ, καθαρό νερό, νερό πηγής, τρεχούμενο, στάσιμο, νεκρό, φρέσκο, αλμυρό, αντανakλαστικό, εξαγνιστικό, βαθύ, θυελλώδες.<sup>5</sup>

## *Τα στοιχεία δημιουργίας του κόσμου*

Τα στοιχεία δημιουργίας του κόσμου στις περισσότερες κουλτούρες ήταν πέντε: το νερό, η φωτιά, η γη, ο αέρας και το πέμπτο είχε κάτι το υπερβατικό, ήταν το πνεύμα του κόσμου ή η ουσία του σύμπαντος ή άλλες φορές το χάος, το κενό.

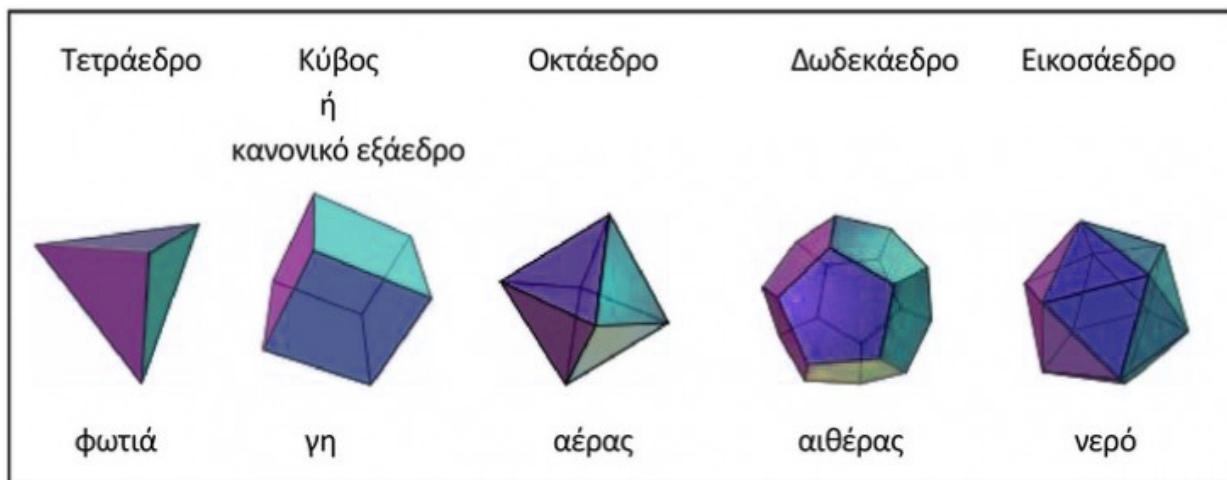
Ο Πλάτων θεωρεί τα Μαθηματικά, τη Γεωμετρία - Στερεομετρία, την ασφαλέστερη μέθοδο για να καταλάβουμε τη γενεσιουργό αιτία των πραγμάτων. Έτσι τα «Πλατωνικά Στερεά» έρχονται να απαντήσουν σε ερωτήματα περί δημιουργίας του κόσμου. Τα Πλατωνικά στερεά ονομάστηκαν έτσι, επειδή μελετήθηκαν στην Ακαδημία του Πλάτωνα. Στη φιλοσοφία του, τα στερεά αυτά συμβόλιζαν τα δομικά στοιχεία του σύμπαντος: το τετράεδρο τη φωτιά, ο κύβος τη

---

<sup>5</sup> J.E.Cirlot, *A Dictionary of Symbols*, μετάφραση από τα Ισπανικά από τον Jack Sage, εκδ. Routledge & Kegan Paul, London, 1962

γη, το εικοσάεδρο το νερό, το οκτάεδρο τον αέρα και το δωδεκάεδρο τον αιθέρα (ή αλλιώς τον κόσμο - στα λατινικά quinta essentia: "πέμπτη ουσία").

« Η ακαταμάχητη έλξη που ασκούσαν τα πολύεδρα στους αρχαίους Έλληνες, και δη στους Πυθαγόρειους, ξεκίνησε από την παρατήρηση των κρυσταλλικών μετάλλων που αφθονούσαν στη Μεγάλη Ελλάδα, στο νότο της σημερινής Ιταλίας, όπως των εντυπωσιακών κρυστάλλων του σιδηροπυρίτη που είχαν δωδεκαεδρικό σχήμα»<sup>6</sup>



Εικόνα 12 Τα Πλατωνικά στερεά και οι συμβολισμοί τους

Στα μαθηματικά πλατωνικό στερεό λέγεται ένα κυρτό κανονικό πολύεδρο, του οποίου όλες οι έδρες είναι ίσα κανονικά πολύγωνα και όλες οι πολυεδρικές γωνίες του είναι ίσες. Επομένως, όλες οι ακμές του είναι ίσα ευθύγραμμα τμήματα, καθώς επίσης και όλες οι επίπεδες γωνίες των εδρών του είναι ίσες.

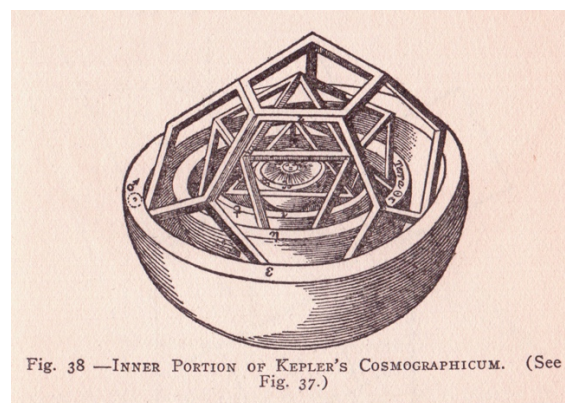
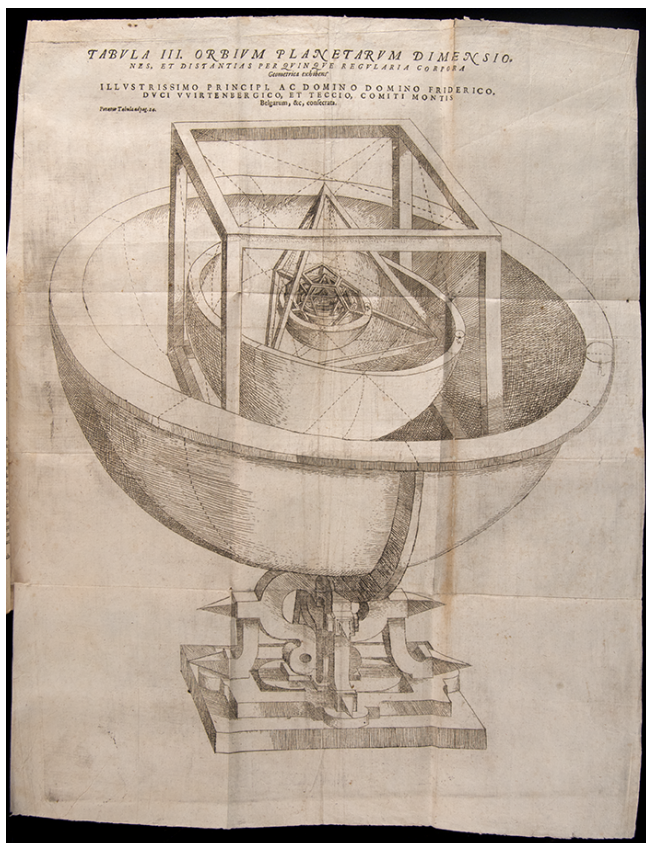
Ο Ευκλείδης ασχολείται με αυτά στο 13ο βιβλίο των Στοιχείων του, όπου αποδεικνύει ότι υπάρχουν ακριβώς πέντε κυρτά κανονικά πολύεδρα και εκφράζεται η ακμή τους ως συνάρτηση της περιγεγραμμένης σφαίρας.

Αν σε ένα Πλατωνικό στερεό λάβουμε τα κέντρα των εδρών του ως κορυφές ενός άλλου πολυέδρου, το δεύτερο αυτό πολύεδρο είναι επίσης Πλατωνικό στερεό. Τα δύο αυτά πολύεδρα ονομάζονται δυϊκά πολύεδρα (ή συζυγή πολύεδρα). Επομένως, το πλήθος των εδρών του πρώτου ισούται με το πλήθος των κορυφών του δεύτερου και το αντίστροφο.

Παραπάνω από έναν αιώνα αργότερα, το 1600 μ.Χ. ο Γιοχάνες Κέπλερ στις έρευνές του για τις κινήσεις των πλανητών και συγκεκριμένα στο μεγαλύτερο του έργο : "Mysterium Cosmographicum" δημιούργησε ένα μοντέλο του ηλιακού συστήματος χρησιμοποιώντας τα πλατωνικά στερεά. Αναζητώντας μια γεωμετρική ή μουσική λύση για τις τροχιές, ο Κέπλερ παρατήρησε ότι έξι ηλιοκεντρικοί πλανήτες (Ερμής, Αφροδίτη, Γη, Άρης, Δίας, Κρόνος) αντιστοιχούσαν σε πέντε διαστήματα. Η διάσημη γεωμετρική λύση που πρότεινε ήταν να χωρέσουν τα πέντε πλατωνικά

<sup>6</sup> Fernando Corbalán, *Η χρυσή τομή, Η μαθηματική γλώσσα της ομορφιάς*, μτφρ. Multimedia A.E., εκδ. Τεσσερα Πι, Αθήνα, 2011

στερεά ανάμεσα στις αντίστοιχες εγγεγραμμένες και περιγεγραμμένες σφαίρες τους.<sup>7</sup> Ο Γιοχάνες Κέπλερ εισήγαγε την έννοια της τροχιάς στην αστρονομία και μίλησε για ελλειπτικές τροχιές. Είχε επίσης ενστερνιστεί την άποψη του αστρονόμου Τύχο Μπράχε ότι οι ουρανοί είναι υγροί και οι πλανήτες κινούνται μέσα σε αυτούς όπως τα ψάρια κολυμπούν μέσα στο νερό, καθώς ήταν ο πρώτος που κατέγραψε τις διαδρομές των πλανητών στους ουρανούς.



Εικόνα 13 & Εικόνα 14 Μοντέλο του κόσμου από τον Johannes Kepler από το *Mysterium Cosmographicum*, 1596, Παραχώρηση του OU History of Science Collections

Το δυϊκό ζευγάρι του εικοσάεδρου, που απαρτίζεται από 20 ισόπλευρα τρίγωνα, είναι το δωδεκάεδρο που απαρτίζεται από 12 κανονικά πεντάγωνα. Ο Κέπλερ χρησιμοποίησε το δωδεκάεδρο για να βρει τα διαστήματα μεταξύ των τροχιών του Άρη και της Γης, ενώ το εικοσάεδρο για να βρει τις αποστάσεις της Γης με την Αφροδίτη. Ίσως κατά σύμπτωση έπεσε πάρα πολύ κοντά στους υπολογισμούς αυτούς και ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ότι αυτό προκύπτει από το σύμβολο του νερού και του αιθέρα σε σχέση με τον υδάτινο πλανήτη μας.

Επίσης μια άλλη ενδιαφέρουσα σύνδεση του νερού με το διάστημα βρίσκεται στην ναυσιπλοΐα. Οι πρώτες μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσανατολισμό

<sup>7</sup>John Martineau, *Το Μικρό Βιβλίο των Συμπτώσεων*, μτφρ Ανδρέας Μιχαηλίδης, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2009

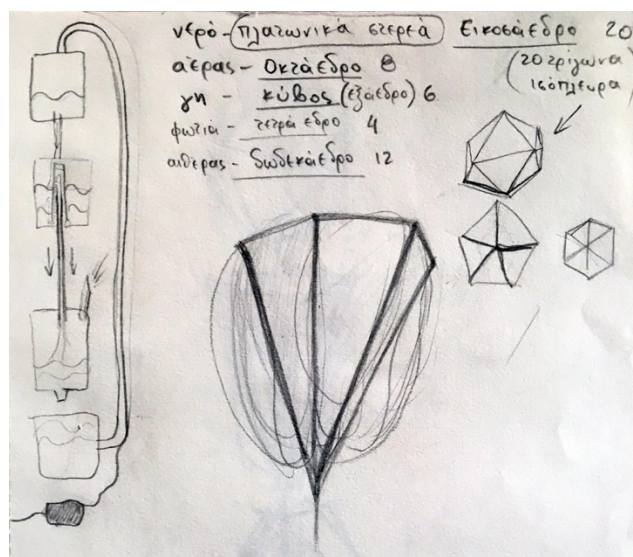
και την εύρεση της θέσης μέσα στο νερό και την χάραξη πορείας, ήταν η παρατήρηση αστερισμών και πλανητών.

## Η ιδέα

Η ιδέα δημιουργίας ενός πολύπλοκου συστήματος ζωής ήταν ο πυρήνας. Όλα τα μικρά πειράματα και οι έννοιες τους με κάποιο τρόπο να συνθέσουν μια υδραυλική συσκευή που κάθε τμήμα της έχει άμεση επιρροή στο άλλο, μια σχέση ευαίσθητης αλληλοεξάρτησης και τήρησης μιας αρμονικής ροής. Μια λειτουργία που θύμιζε τα συγκοινωνούντα δοχεία.

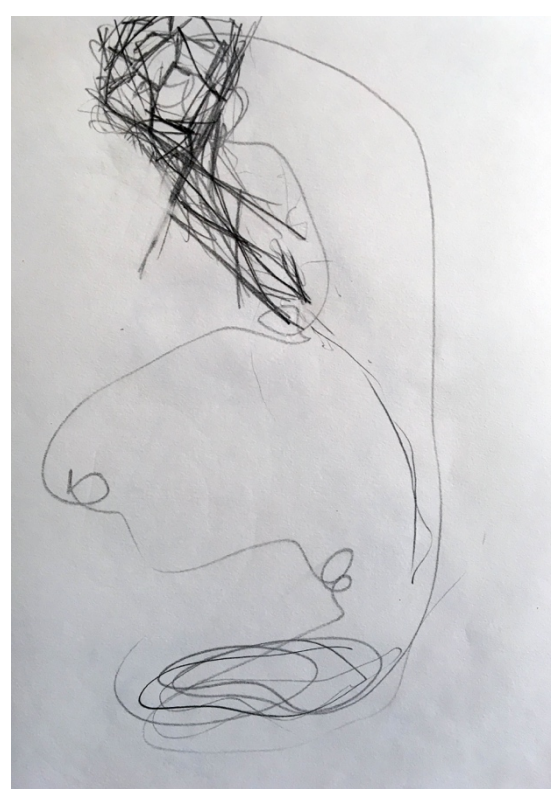
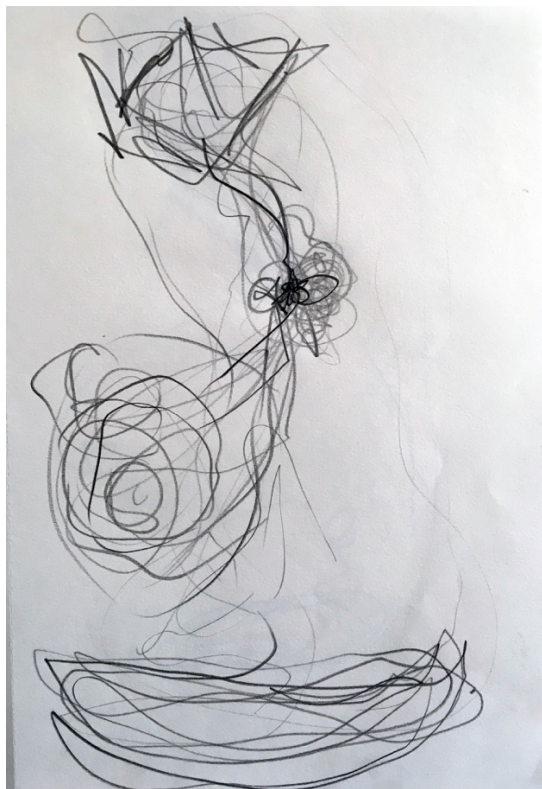
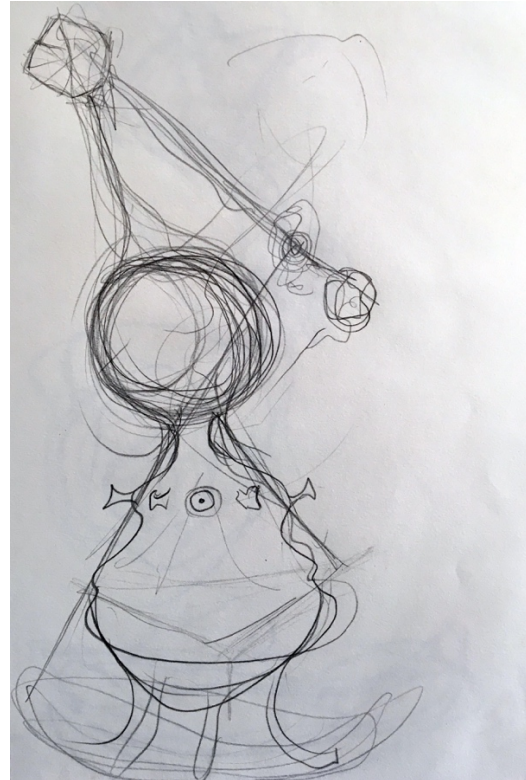
Το πως θα κατασκευαστεί ένα υδραυλικό σύστημα έφερε την αρχαία υδραυλική τεχνολογία ως αντικείμενο μελέτης. Εστιάζοντας σε πολύ απλές λειτουργίες του νερού ως εργαλείου παραγωγής ενέργειας και αυτοματισμών, η κούπα του Πυθαγόρα γνωστή ως η δίκαια κούπα, αποτέλεσε την καρδιά του συστήματος. Το κλειδί του αυτοματισμού αυτού ήταν το αξονικό σιφώνιο ένας απ τους πρώτους αυτοματισμούς που συναντάμε κατά κόρων στα υδραυλικά συστήματα μέχρι και σήμερα.

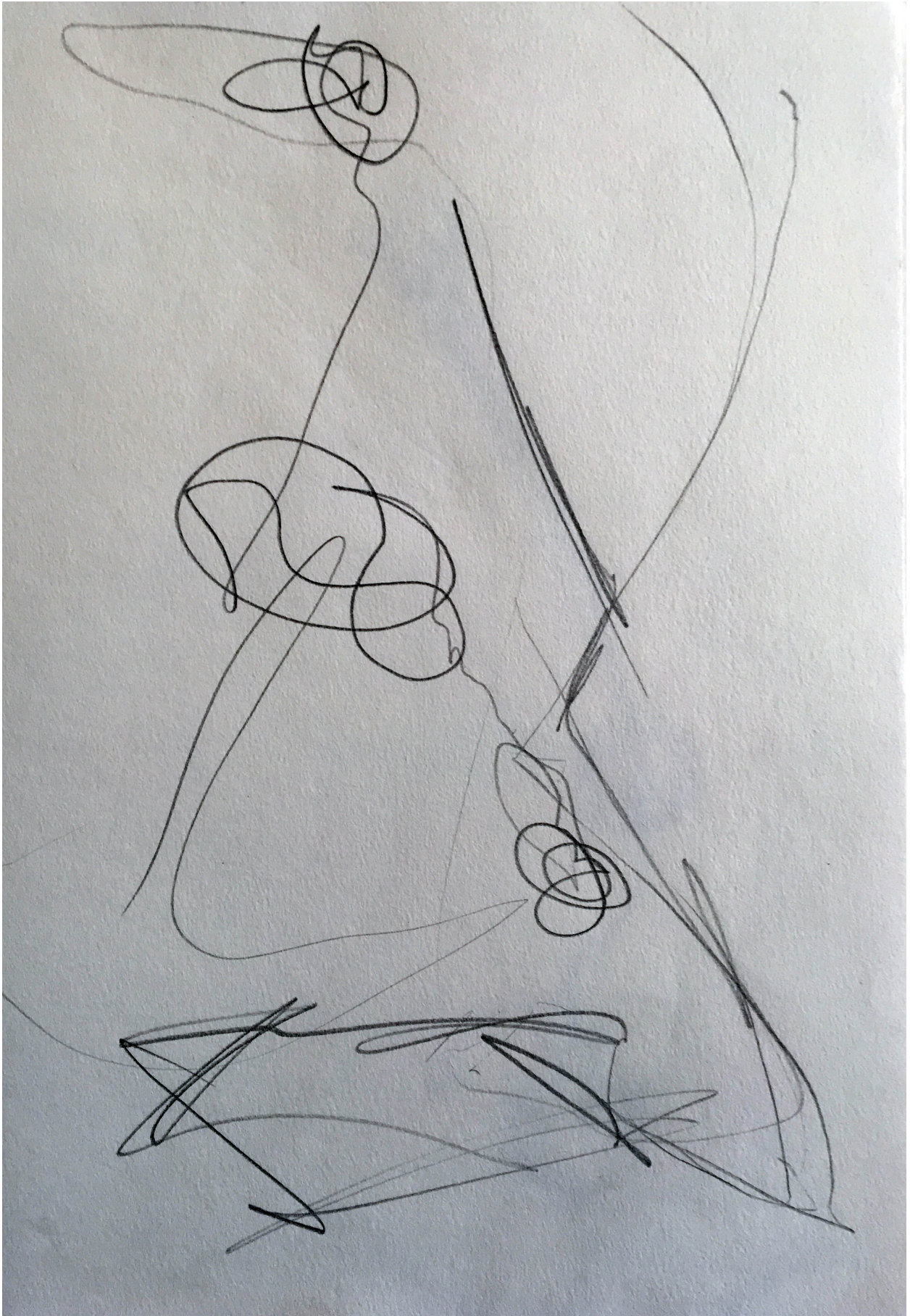
Σε αυτή την εφεύρεση βασίστηκε το “νυκτερινόν ωρολόγιον” που κατασκεύασε ο Πλάτωνας με την μορφή κλεψύδρας και ουσιαστικά επρόκειτο για το πρώτο όργανο μέτρησης του χρόνου ένα χρονόμετρο. Η κατασκευή αποτελείται από τέσσερα δοχεία. Από το ανώτερο δοχείο εκχύνει μέσω ενός ρυθμιζόμενου ακροφυσίου νερό προς το επόμενο δοχείο. Όταν αυτό γεμίσει την προγραμματισμένη χρονική στιγμή, αδειάζει με ταχύτητα μέσω του εσωτερικά τοποθετημένου αξονικού σιφωνίου στο επόμενο κλειστό δοχείο. Τότε, ο αέρας που εμπεριέχει το δοχείο αυτό εξαναγκάζεται να εξέλθει με πίεση από έναν αυλό, το άκρο του οποίου καταλήγει σε ένα μικρό δοχείο με νερό. Λόγω της παλλόμενης -από την πίεση του αέρα- επιφάνειας του νερού στην έξοδο του αυλού αυξομειώνεται το ηχητικό μήκος του και παράγονται φθόγγοι μεταβαλλόμενης συχνότητας.

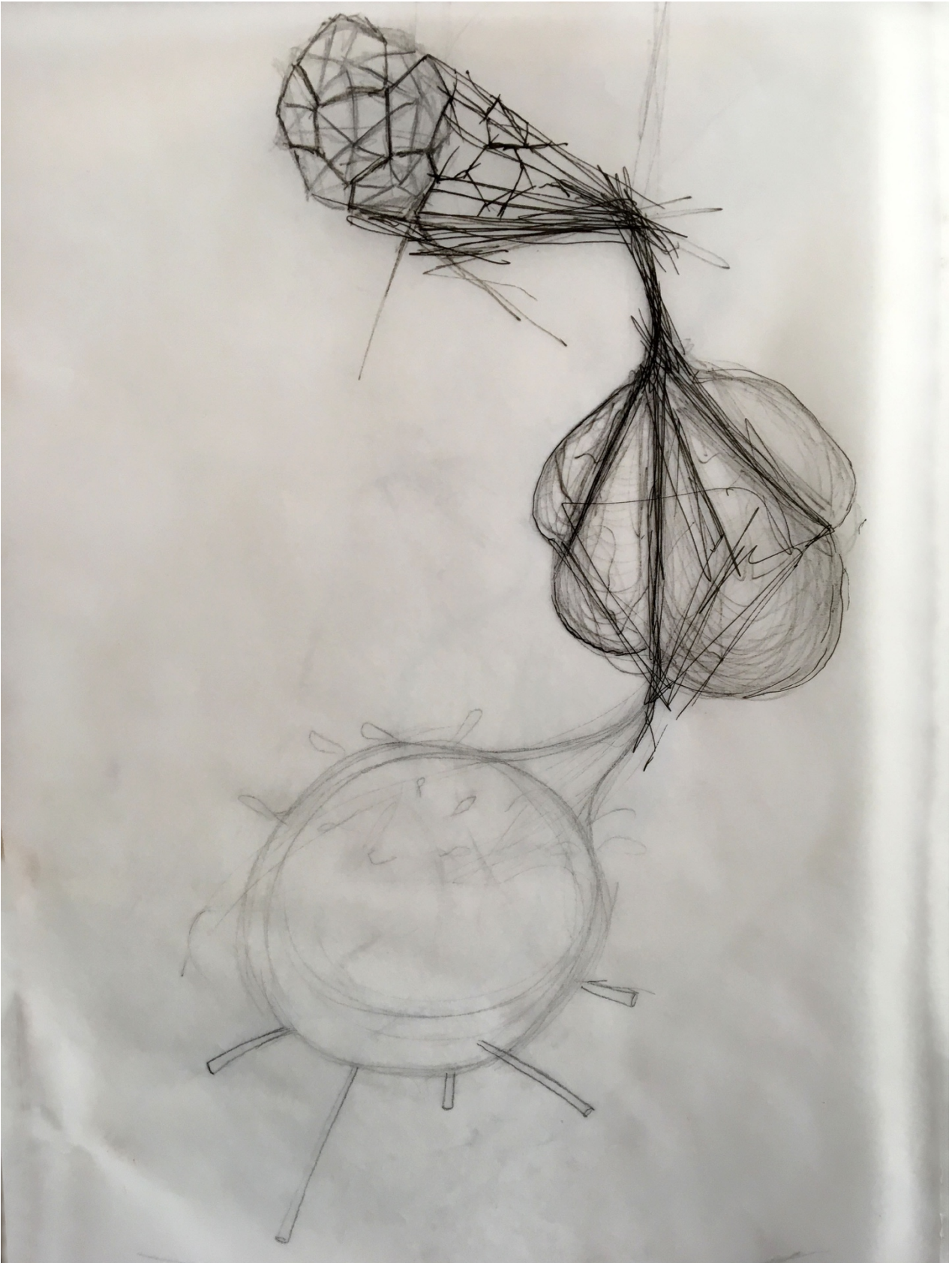


Εικόνα 15. Σχεδιαστικές και ερευνητικές προσεγγίσεις γύρω από την ιδέα του υδραυλικού χρονόμετρου και των στερεών του Πλάτωνα, 2022

Το πλατωνικό χρονόμετρο αποτέλεσε την κεντρική ιδέα μελέτης ως λειτουργία ενός οργανισμού γιατί χρησιμοποιώντας τις βασικές αρχές της μηχανικής των ρευστών, το νερό όχι μόνο κατέστη δυνατό να μετακινείται σε ένα κλειστό υδραυλικό κύκλωμα, αλλά επισημαίνει το κλείσιμο του κύκλου του και την αρχή ενός νέου.

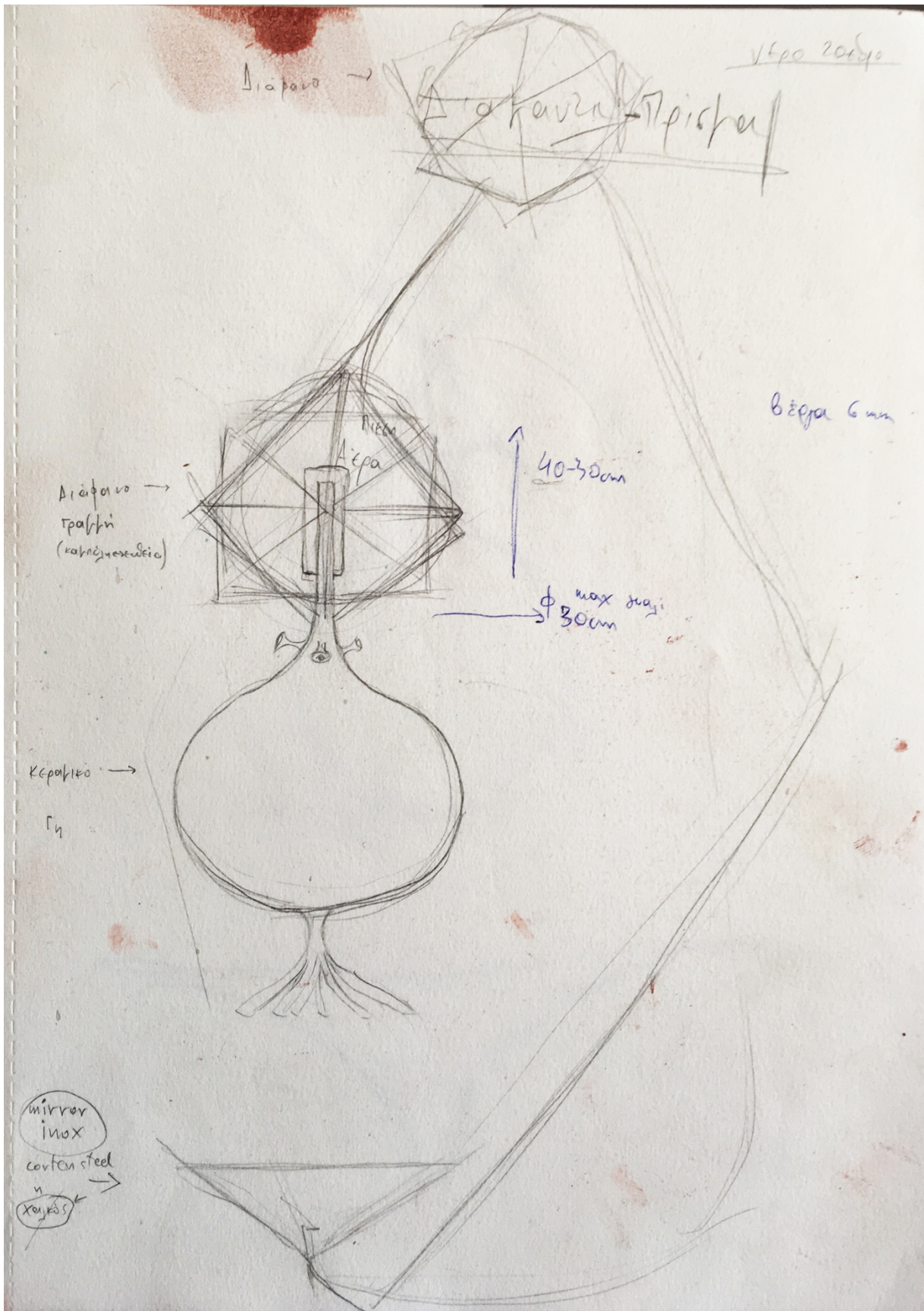






*Εικόνες 16, 17, 18, 19, 20, 21 Σχεδιαστικές προσεγγίσεις σε ένα πλαίσιο αναδόμησης του πλατωνικού ρολογιού, 2022*

Καταληκτικό σχέδιο ως προς τα δοχεία και την μορφή τους είναι τα παρακάτω.



Εικόνα 22 Καταληκτικό σχέδιο σε σχέση με τα δοχεία, την μορφή και το υλικό τους, 2022

Ζητήματα στήριξης και ένωσης των τεσσάρων δοχείων έλυσαν οι δυνάμεις του εφελκυσμού στην στατική μηχανική. Η ανάπτυξη ενός δικτυώματος στον χώρο, ώστε να εγκιβωτιστούν τα δοχεία, ήταν η λύση που πρακτικά και νοηματικά επιτελούσε τον ίδιο σκοπό. Η εικόνα των τοπολογικών δικτυωμάτων μοιάζει με αστερισμούς και κάποιοι τύποι τους δανείζονται συναφή ονόματα όπως η αστεροειδής τοπολογία και υπάρχει στις διαδικτυακές επικοινωνίες. Το δικτύωμα εξυπηρετούσε την έννοια της διακλαδωτικής ανάπτυξης μιας μορφής στο χώρο και αποτέλεσε έναν αστερισμό ή μια ιδιότυπη χημική ένωση της σύνθεσης των πέντε στοιχείων δημιουργίας του υβριδικού γλυπτού.

Κοινός παρονομαστής ανάμεσα στην αρχαία, την πρωτόγονη και μια αλχημιστική σκέψη είναι η δοξασία ότι ο κόσμος είναι ένα δίχτυ αλληλοσχετιζόμενων συμβόλων.



Εικόνα 23 Μακέτα τελικού έργου, 2022

## Αναδόμηση

Το πρώτο δοχείο από πάνω, το κεφάλι είναι το εικοσάεδρο. Ως πολύτιμος κρύσταλλος τοποθετημένος στα τρία μέτρα ύψος το πλατωνικό στερεό που συμβολίζει το νερό ανακαλύπτει την σύνδεσή του με το σύμπαν. Σκοπός στην Άπω Ανατολή ήταν μετά θάνατον αποκτήσουν διαμαντένιο σώμα. Οι σαμάνοι πίστευαν στην προέλευση των κρυστάλλων από τον κρυστάλλινο θόλο του ουρανού και στις υπερφυσικές δυνάμεις των λίθων.



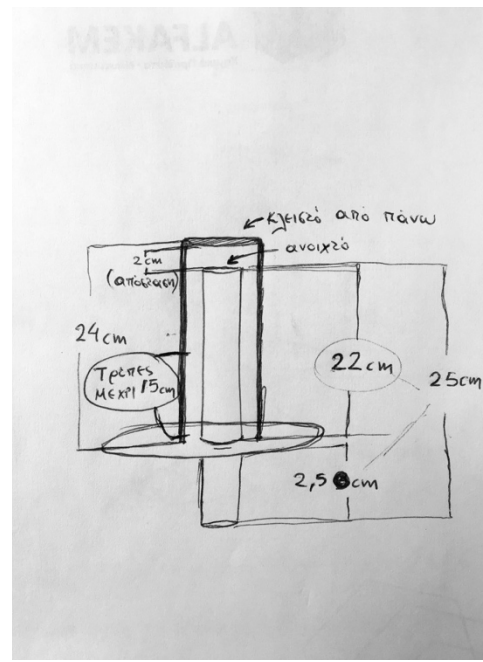
*Εικόνα 24 Χύτευση εποξικής ρητίνης σε διπλό καλούπι (καλούπι εσωρετικό και εξωτερικό), 2022*

*Εικόνα 25 Αποτέλεσμα το στερεό εικοσάεδρο, εξαγωγή από το καλούπι, 2022*

Στο επόμενο δοχείο, την καρδιά, πηγαίνουμε πιο πολύ στην ιδέα πειραμάτων στη χημεία. Εκεί βρίσκεται ο αυτοματισμός του αξονικού σιφωνίου που ρυθμίζει την ροή και την ταχύτητα του υγρού στο κύκλωμα. Με κύριο στοιχείο το γυαλί, υλικό που διαμορφώνεται με τη φωτιά, μέσα σε καμίνι στους 1800 βαθμούς Κελσίου, μας παραπέμπει σε μια παραμορφωμένη μπουκάλα εργαστηριακών πειραμάτων και ταυτόχρονα διατηρεί την διάφανη ιδιότητα του νερού.

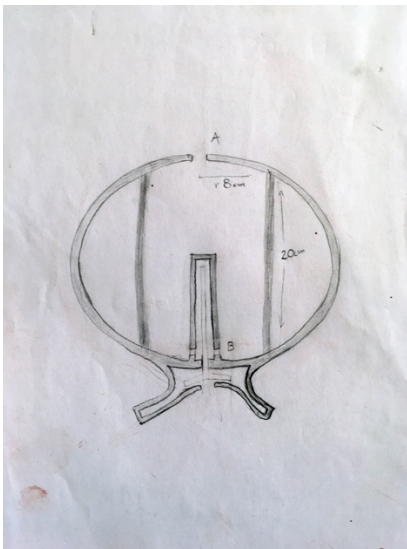


Εικόνα 26 Στιγμιότυπο από την κατασκευή του φυσητού υάλου, 2022



Εικόνα 27 Σχεδιασμός αξονικού σιφωνίου για να προσαρμοστεί στο γυάλινο δοχείο, 2022

Το τρίτο δοχείο είναι το στομάχι έχει στοιχείο τη γη. Εκεί καθώς το νερό θα πέφτει στο κεραμικό θα βγαίνει ένας ήχος από τους αυλούς από καλάμι που είναι προσαρμοσμένοι. Το κεραμικό αγγείο αναφέρεται στην αρχαία ύδρευση και για να λειτουργήσει έχουν λάβει δράσει τα τέσσερα στοιχεία: είναι φτιαγμένο από γη και νερό, ψήνεται στη φωτιά, για να βγάλει ήχο χρησιμοποιεί το νερό τη γη και τον αέρα.



Εικόνα 28 Σχέδιο κεραμικού αγγείου, 2022

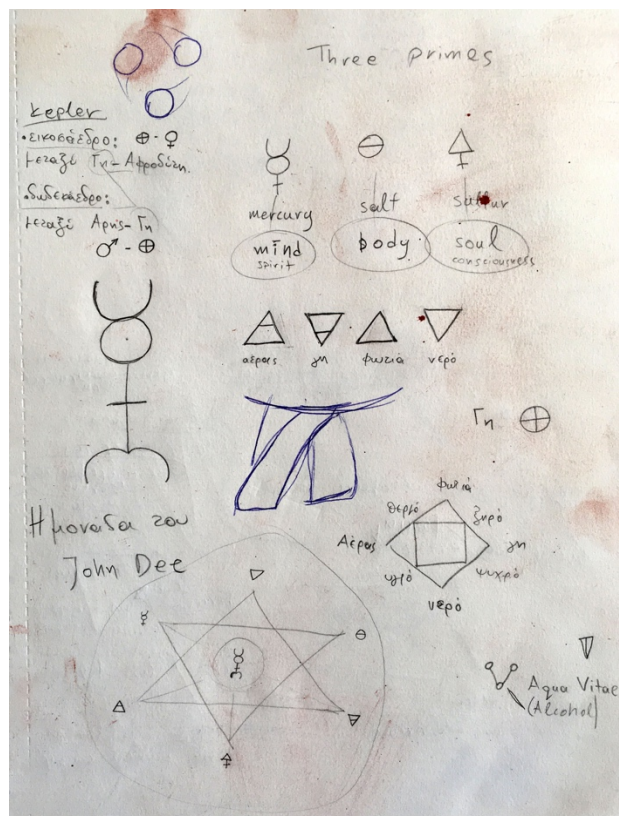
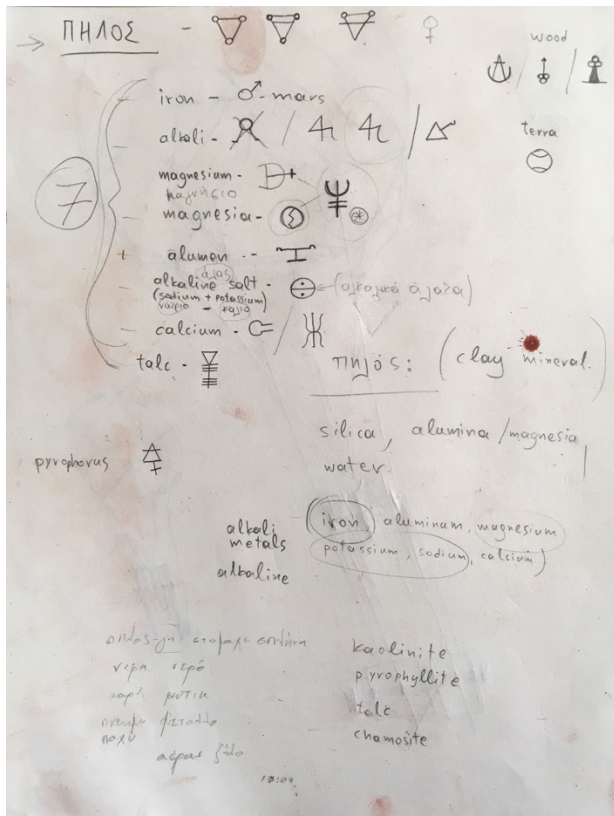


Εικόνα 29 Στιγμιότυπο από την κατασκευή του πληού, 2022



Εικόνα 30 Κεραμικό αγγείο, 2022

Στο κεραμικό αγγείο δόθηκε η αφορμή να ερευνησω εκτενώς αλχημιστικά σύμβολα και με επιλογή αυτών να χαράξω έναν πρωτότυπο χάρτη σχέσεων με τα χημικά στοιχεία και συστατικά που λαμβάνουν δράση στο αγγείο. Υπάρχουν σύμβολα που περιγράφουν την χημική σύσταση του ίδιου του αγγείου -του πηλού και σύμβολα που αναπαριστούν τις δυνάμεις που δρουν ως προς τη λειτουργία του.



Εικόνα 31, 32 Έρευνα Αλχημιστικών συμβολισμών, 2022

Στο τέλος του κύκλου του το νερό θα πέφτει σε ένα πολύ ανοιχτό κώνο που στηρίζεται στο πάτωμα. Σε αυτή τη λεκάνη αποστράγγισης παρουσιάζεται η ιδιότητα του νερού να αντανakλά ότι αντικρίζει και αυτό εντείνεται από το γυαλισμένο μέταλλο. Σαν μια κιβωτό στοχασμών, η λίμνη που καταλήγει το νερό, υπάρχει στάσιμο νερό, που αναμένει να δανειστεί, να φιλοξενήσει και να αλλοιώσει τα είδωλα μας την στιγμή της θέασής τους, επιτελώντας έναν προσωπικό επαναπροσδιορισμό.

## Αλ-χημεία

Οι ιδέες του ερμητισμού, προσπάθησαν να διαδώσουν τη διδαχή ότι η ελευθέρα τεκτονική πρέπει να φθάσει στο σημείο που να ταυτιστεί με τη φύση, στηριζόμενη στην πείρα και εξευγενισμένη από την τέχνη. Προωθούσαν την αντίληψη της απόλυτης συμμετρίας και αναλογίας μεταξύ του μικρόκοσμου και του μακρόκοσμου, μεταξύ του εαυτού και της πλάσης (όπως πάνω έτσι και κάτω), ενώ διατυμπάνιζαν την κατάσταση αιώνιας κίνησης στην οποία βρίσκονταν τα δομικά συστατικά του Σύμπαντος. Διάρκεις δονήσεις μέσα στο νου του Θεού, συμφωνούσε με τον προσωκρατικό Ηράκλειτο ότι η ακινησία και η στασιμότητα είναι μία ψευδαισθηση. Η αναγνώριση της θεμελιώδους ομοιότητας μεταξύ των αντιθέτων και της συλλογικής τους ύπαρξης ως τμήματα του ενιαίου Παντός, ενώ η ιστορία όλων των πραγμάτων δεν είναι παρά μία διαρκής, ρυθμική ταλάντωση μεταξύ των δύο πόλων τους.

Η Αλχημεία ήταν μια φιλοσοφία της ζωής εκφρασμένη με όρους χημικών αντιδράσεων. Το εργαστήριο του αλχημιστή παρομοιάζεται με το ίδιο του το σώμα και οι διάφορες διεργασίες των υλικών και των μετάλλων συμβόλιζαν την απόπειρα εξευγενισμού της ίδιας του της ψυχής. Οι συσκευές και τα δοχεία αντιστοιχούνταν με ζωτικά όργανα και τις λειτουργίες τους. Τα αγγεία κατά βάση ήταν μήτρες που πραγμάτωναν το μυστήριο της δημιουργίας, της ζωής και του θανάτου, δηλαδή την μεταμόρφωση.

Ο Καρλ Γιουνγκ ανακάλυψε την ψυχική φύση της Αλχημείας από τα σύμβολα και τις φαντασίες που περιέγραφαν οι ασθενείς του από τα όνειρά τους, παρατηρώντας σημαντικές ομοιότητες με τον αλχημιστικό συμβολισμό, τη μυθολογία, τις αρχαίες μυστηριακές θρησκείες, τις λαϊκές ιστορίες, από ανθρώπους που μπορεί να μην είχαν καμία συνειδητή γνώση γι' αυτά τα πράγματα. Έτσι ο Γιουνγκ πρότεινε την ύπαρξη του "συλλογικού ασυνειδήτου", μιας αποθήκης "αρχέγονων εικόνων", "αρχέτυπων" που κάθε ανθρώπινο ον κληρονομεί.<sup>8</sup>

---

<sup>8</sup> Άλλισον Κόουντερτ, *ΑΛΧΗΜΕΙΑ Η Φιλοσοφική Λίθος*, μτφρ Ανδρέας Τσάκαλης, εκδ. Πύρινος Κόσμος, Αθήνα, 1982

## ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ

### *Ύλη και Πνεύμα*

Η διαφορά της Αλχημείας με την σύγχρονη επιστήμη είναι ότι εκείνη έχει πλέον αποκοπεί από πνευματικές διεργασίες, συναισθήματα και λειτουργίες των αισθήσεων. Κατά μία έννοια, η επιστημονική επανάσταση αποξένωσε τους ανθρώπους από το γύρω τους κόσμο. Η φύση έγινε ένα αντικείμενο μελέτης, που λειτουργεί σύμφωνα με τους μηχανιστικούς νόμους του μέτρου και του βάρους, των ατόμων και των μορίων. Ο Ντεκάρτ και η πλειοψηφία των μεταγενέστερων επιστημόνων και φιλοσόφων, δημιούργησαν ένα αγεφύρωτο χάσμα ανάμεσα στο νου και στην ύλη εκτοπίζοντας από την επιστημονική θεώρηση το συναίσθημα, την αφή, τη γεύση, τον ήχο, το χρώμα, την οσμή και όλες τις αισθήσεις που δίνουν χαρά και νόημα στη ζωή.

Στην αναζήτηση μιας κοινής καταγωγής της τεχνολογίας και του εικαστικού έργου, του υλικού και του πνευματικού, η αλχημιστική φιλοσοφία αποδίδει μια τέτοια σχέση ισορροπίας με πολύ παρόμοια σκοπιά. Μπορεί η συγκαιρινή τέχνη να αποκοπεί από τις επιστήμες και τους φυσικούς νόμους; Η πολυτμηματικότητα που υπάρχει στην καθημερινή ζωή μπορεί να διαχωριστεί από το εικαστικό έργο;

Βασισμένη σε μεθόδους παρατήρησης του περιβάλλοντος και έρευνας σε διάφορους τομείς των επιστημών, με στόχο την απόδοση μιας προσωπικής αφήγησης, σχηματίζεται μια μεθοδολογική σύνδεση με τον πανεπιστήμονα Λεονάρντο Ντα Βίντσι. Χωρίς συγκεκριμένες σπουδές σε κάποιο επιστημονικό τομέα, με βασικό εργαλείο την παρατήρηση και με ισχυρό κίνητρο την κατανόηση λειτουργιών του γύρω κόσμου, ήταν αρκετά για να δημιουργηθούν καινοτόμες ιδέες, εικόνες και εφευρέσεις. Τεχνολογίες διόλου αποκομμένες από τον ορισμό ενός έργου τέχνης και ενός/μιας καλλιτέχνη/ιδας με έναν/μία επιστήμονα.

Ερωτήματα οντολογικού περιεχομένου σε σχέση με τον άνθρωπο από την αρχαιότητα μέχρι την εποχή που ζούμε παραμένουν τόσο παλιά αλλά και τόσο καινούρια σχηματίζοντας ένα παράδοξο. Γιατί πως κάτι μπορεί να είναι πολύ αρχαίο είναι την ίδια στιγμή πολύ σύγχρονο; Η έννοια του συλλογικού ασυνείδητου θα μπορούσε να καλύψει πλήρως μια απάντηση σε σχέση με μια παγκόσμια μνήμη; Μέσα στα πλαίσια μιας αέναης εξέλιξης εισάγονται νέες ουσίες και σταθερές που δεν έχουν ξανά ιδωθεί από το ανθρώπινο είδος ή κάθε τι καινούργιο είναι μια σύνθεση προϋπάρχοντων στοιχείων όπως πιστεύουν οι αλχημιστές; Ένα αιώνιο ερώτημα του ανθρώπου για την ύπαρξη και τη ζωή που αδυνατεί να απαντηθεί πλήρως ως τώρα ανακυκλώνεται και παλινδρομώντας μέσα στο χρόνο σε παρόμοιες αφηγήσεις.

## Νέος Υδάτινος Κόσμος

*«Το νερό επεκτείνει την έννοια της ενσωμάτωσης στο χρόνο από σώμα σε σώμα, σε σώμα, σε σώμα. Με αυτή την έννοια το νερό κατευθύνεται προς το γίνεσθαι άλλων σωμάτων (...) η δική μας ενσάρκωση με το νερό δεν είναι ποτέ πραγματικά αυτόνομη, ούτε αυτόχθονη ή αυτοποιητική»<sup>9</sup>*

Αλλάζοντας το πώς σκεφτόμαστε για το σώμα μας σημαίνει την αλλαγή του πώς αντιλαμβανόμαστε και το νερό. Σε μια μετα-ανθρώπινη φαινομενολογία, το νερό μπορεί να είναι ένα εργαλείο σκέψης με περιβαλλοντικά ζητήματα, προκειμένου να μεταμορφωθούν τα περιγράμματα και τα όρια των επιστημονικών τρόπων έρευνας, αλλά και της ηθικής του. Τα συναισθήματά μας και οι κινήσεις μας μπορούν να ερμηνευτούν ως ζωικά, φυτικά, μετεωρολογικά συναισθήματα και κινήσεις των οποίων είμαστε μέσα.

Κατασκευάζοντας το *elirchy.g* και πειραματιζόμενη με το νερό και τους φυσικούς νόμους που το διέπουν, κατάφερα να κατανοήσω καλύτερα την υδραυλική λειτουργία της ανθρώπινης δομής. Σε μια αποσάρκωση του ανθρώπινου σώματος είδα καθαρά πώς το υγρό στοιχείο λειτουργεί σε ένα περίπλοκο σύστημα σωληνώσεων και δεξαμενών. Ένας υδάτινος αένας κύκλος από τον μικρόκοσμο του σώματος σε αυτόν της γης που πλέον όμως έχει αλλάξει.

Η επιστημονική ερευνητική ομάδα Earth System Science Partnership (ESSP) στο έργο τους Global Waters Systems υπό την αιγίδα του Διεθνούς Συμβουλίου για την Επιστήμη (ICSU), μελετούν το πώς οι άνθρωποι αλλάζουν τον παγκόσμιο κύκλο του νερού, τους σχετικούς βιογεωχημικούς κύκλους και τα βιολογικά στοιχεία του παγκόσμιου συστήματος νερού και ποιες είναι οι κοινωνικές ανατροφοδοτήσεις που προκύπτουν από αυτές τις αλλαγές. Η έρευνα δείχνει ότι οι παγκόσμιες αλλαγές που γίνονται την τελευταία δεκαετία, έχουν επηρεάσει το Σύστημα της Γης η οποία λειτουργεί επί του παρόντος πολύ έξω από την κανονική κατάσταση που παρουσιάζεται τα τελευταία 500.000 χρόνια.

Η ανθρώπινη δραστηριότητα έχει προκαλέσει σοβαρές συνέπειες για το περιβάλλον και τον βιότοπο της Γης. Οι παγκόσμιες περιβαλλοντικές αλλαγές επιταχύνουν και αλλάζουν τα συστήματα της Γης σε μια κατάσταση χωρίς αναλογία με την προηγούμενη ιστορία. Το Σύστημα της Γης είναι ένα ενοποιημένο σύνολο φυσικών, χημικών, βιολογικών και κοινωνικών συστατικών, διαδικασιών και αλληλεπιδράσεων που καθορίζουν από κοινού την κατάσταση και τη δυναμική του πλανήτη μας, συμπεριλαμβανομένων και των ανθρώπινων ενοίκων του.

Το νερό μέχρι τώρα σήμαινε ζωή και δημιουργία ανταποκρινόμενο στις ουσιαστικές ιδιότητες που έχει. Σε μια ανθρωποκαινική σκέψη μήπως πλέον το νερό συμβολίζει την επιβίωση; Η ανθρωπότητα έχει γίνει μια εκπληκτική γεωλογική δύναμη όπως μας λέει ο συνεταιρισμός ESSP. Ο γεωλόγος Λίντον προτείνει ότι το παγκόσμιο-

---

<sup>9</sup> Astrida Neimanis, *Bodies of Water Posthuman Feminist Phenomenology*, Bloomsbury, UK, 2017, σ. 3

μοντέρνο νερό είναι το κυρίαρχο είδος νερού που έχουμε φτιάξει.<sup>10</sup> Θα μπορούσαμε να προσθέσουμε στην πρότασή του την ιδέα του ανθρωποκαινικού νερού, την έννοια την «συμποίησης». Όπως η Ντόνα Χάραγουεϊ μιλάει για την συμποιοτική,

«Τίποτα δεν φτιάχνεται από μόνο του: τίποτα δεν είναι πραγματικά αυτοποιητικό ή αυτοοργανωτικό. Η Συμποίηση είναι μια λέξη κατάλληλη για πολύπλοκα, δυναμικά, ανταποκρινόμενα, τοποθετημένα, ιστορικά συστήματα. (...) Η Συμποίηση αναδιπλώνει την αυτοποίηση και την ξεδιπλώνει και την επεκτείνει γενετικά»<sup>11</sup>

---

<sup>10</sup> Jamie Linton, «Modern water and its discontents: a history of hydrosocial renewal», *WIRES Water*, Vol. 1, (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2014), σ. 111-120

<sup>11</sup> Donna J. Haraway, *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*, εκδ. Duke University Press, Durham & London, 2016, σ.58

## ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο κύκλος του νερού είναι ένα τόσο κλειστό σύστημα όσο και ανοιχτό και ευάλωτο. Η έννοια του «εαυτού» υφίσταται μια βαθιά μεταμόρφωση. Ο άνθρωπος είναι ένας εαυτός που βασίζεται σε μια μόνιμη αλλαγή: ένας υγρός εαυτός. Το μέσα και το έξω, ενεργητικό και παθητικό δεν είναι πλέον σαφώς καθορισμένες αντιθέσεις. Η κατασκευή του ανθρώπου είναι απαραίτητο να κάνει έναν απολογισμό της νέας επικράτησης της αλλαγής.

Και πάντα αυτό το ίδιο ερώτημα είναι που παραμένει πέρα από το βάθος του χρόνου: αυτό που καταλαβαίνουμε με τον όρο «κόσμος» υπάρχει χωρίς ουσία για να το ονομάσουμε; Υπάρχει μια διαγλωσσική πραγματικότητα να το περιγράψει;

### ΣΩΚΡΑΤΗΣ

*«Μήπως άραγε, Ερμογένη, σου φαίνεται ότι και τα πράγματα έχουν το ίδιο φυσικό, ότι δηλαδή η ουσία τους είναι ιδιαίτερη σε καθένα, καθώς το έλεγε ο Πρωταγόρας, όταν υποστήριζε ότι ο άνθρωπος είναι «μέτρον όλων των πραγμάτων», ότι επομένως όποιου είδους μου φαίνονται πως είναι τα πράγματα, τέτοια είναι για μένα, και όποιου είδους για σένα, τέτοια είναι για σένα, ή σου φαίνεται ότι έχουν από μόνα τους στην ουσία τους κάποια σταθερότητα;»<sup>12</sup>*

---

<sup>12</sup> Πλάτωνος Κρατύλος, *Τα πράγματα έχουν μια σταθερή ουσία που δεν εξαρτάται από μας*, μετάφραση Ηλίας Λάγιος, εκδ. ΔΑΙΔΑΛΟΣ Ι.Ζαχαρόπουλος, σελ. 27, IV, στίχος 386a

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Άλλισον Κόουντερτ, *ΑΛΧΗΜΕΙΑ: Η Φιλοσοφική Λίθος*, μτφρ. Ανδρέας Τσάκαλης, εκδ. Πύρινος Κόσμος, Αθήνα, 1982, Πρωτότυπο Allison Coubert, *ALCHEMY: The Philosopher's Stone*, Wildwood house Ltd, London 1980

Astrida Neimanis, *Bodies of Water Posthuman Feminist Phenomenology*, Bloomsbury, UK, 2017

Bertand Russel, *History of Western Philosophy*, Routledge, Abington, 2009

Donna J. Haraway, *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*, εκδ. Duke University Press, Durham & London, 2016

Fernando Corbalán, *Η χρυσή τομή, Η μαθηματική γλώσσα της ομορφιάς*, μτφρ. Multimedia A.E., εκδ. Τεσσερα Πι, Αθήνα, 2011

J.E.Cirlot, *A Dictionary of Symbols*, μετάφραση από τα Ισπανικά από τον Jack Sage, εκδ. Routledge & Kegan Paul, London, 1962

John Martineau, *Το Μικρό Βιβλίο των Συμπτώσεων*, μτφρ. Ανδρέας Μιχαηλίδης, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2009

Θεόφιλος Βέικος, *Οι Προσωκρατικοί*, εκδόσεις Gutenberg και Οικογένεια Θ. Βέικου, Αθήνα, 2016

Νίκος Αθ. Ματσούκας, *Ιστορία της Φιλοσοφίας*, εκδόσεις Π. Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη, 2002

Πλάτωνος Κρατύλος, *Τα πράγματα έχουν μια σταθερή ουσία που δεν εξαρτάται από μας*, μετάφραση Ηλίας Λάγιος, εκδ. ΔΑΙΔΑΛΟΣ Ι.Ζαχαρόπουλος, Αθήνα, 2006

### Άρθρα

Jamie Linton, «Modern water and its discontents: a history of hydrosocial renewal», *WIRES Water*, Vol. 1, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2014

Michel Foucault, «Ετεροτοπίες: Περί αλλοτινών χώρων», Ομιλίες και Γραπτά, Το κείμενο αυτό γράφτηκε στην Τυνησία το 1967 και δημοσιεύθηκε την άνοιξη του 1984, (διάλεξη στη λέσχη αρχιτεκτονικών μελετών, 14 Μαρτίου 1967), *Des espaces autres, Architecture, Mouvement, Continuité*, τεύχος 5ο, Οκτώβριος 1984, 46-49

### Υποστηρικτική Βιβλιογραφία

Alexander Roob, *The Hermetic Cabinet: Alchemy & Mysticism*, Taschen, Köln, 2005

Alexander Roob, *The Hermetic Museum: Alchemy & Mysticism*, Taschen, Köln, 1997

Basilius Valentinus, *Of Natural and Supernatural Things: Also the first Tincture, Root, and Spirit of Metals and Minerals*, Project Gutenberg, first printed in Little Britain, London, 1670

Buxton, Richar, *Οι ελληνικοί Μύθοι*, μτφρ. Τάσος Τυφλόπουλος, επιμ. Ιακωβ, Δανιήλ, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2005

Bruce Clarke, *Posthuman Metamorphosis: Narrative and Systems*, Fordham University Press, New York, 2008

Cary Wolfe, *What is Posthumanism?*, University of Minesota Press, 2010

Edward Burnett Tylor, *Primitive Culture, Primitive Culture: Researches into the Development of Mythology*, Cambridge University Press, 1871

Frazer, James George, *Ο χρυσός κλώνος, Μελέτη για τη μαγεία και τη θρησκεία*, μτφρ. Μόνικα Μπικάκη, επιμ., Παναγιώτης Καρμάτζος, εκδ. Εκάτη, Αθήνα, 2009

Giovanni Aloï and Susan McHugh, *Posthumanism in Art and Science: a Reader*, Columbia University Press, New York, 2021

H. Stanley Redgrove, *Alchemy: Ancient and Modern*, Philadelphia David McKay, first printed England, 1911

Rancière Jacques, *"The Concept of Anachronism and the Historian's Truth*, (English translation), InPrint: Vol. 3: Iss. 1, 2015

*The Hermetic Museum, Vol. I & II and the Three Treatises of Philalethes*, trnsl. By Arthur Edward Waite, first published in 1678, Translated & Published in 1893

## Εικόνες

Εικόνα 33 Χάρτης Ιδεών από το βιβλίο σχεδίων και σκέψεων πάνω στα ερευνητικά πεδία που αναφέρονται, 2021

Εικόνα 34 & Εικόνα 35 «Διαδίδω», 2022, μέταλλο, πλεξιγκλάς, σαπουνόνερο, αντλία αέρα, 48x81x81 εκ.

Εικόνα 36 «Ρευστές Πραγματικότητες», 2022, μέταλλο, γρανάζια, πλεξιγκλάς, νερό, 55x60x18 εκ.

Εικόνα 37 & Εικόνα 38 Λεπτομέρειες από το έργο «Ρευστές Πραγματικότητες»

Εικόνα 39 & Εικόνα 40 «Wet Looking», 2022, μέταλλο, βιομηχανικά εξαρτήματα, μεγεθυντικός φακός, 56x140x45 εκ.

Εικόνα 41 Πειραματισμοί με την άλγη, 2022

Εικόνα 42 Λεπτομέρεια άλγης, 2022

Εικόνα 43 Αναθεωρημένος Χάρτης Ιδεών από το βιβλίο σχεδίων και σκέψεων πάνω στα πειράματα που πραγματοποιήθηκαν, 2022

Εικόνα 44. Σχεδιαστικές και ερευνητικές προσεγγίσεις γύρω από την ιδέα του υδραυλικού χρονομέτρου και των στερεών του Πλάτωνα, 2022

Εικόνες 45, 46, 47, 48, 49, 50 Σχεδιαστικές προσεγγίσεις σε ένα πλαίσιο αναδόμησης του πλατωνικού ρολογιού, 2022

Εικόνα 51 Καταληκτικό σχέδιο σε σχέση με τα δοχεία, την μορφή και το υλικό τους, 2022

Εικόνα 52 Μακέτα τελικού έργου, 2022

Εικόνα 53 Χύτευση εποξικής ριπήνης σε διπλό καλούπι (καλούπι εσωρετικό και εξωτερικό), 2022

Εικόνα 54 Αποτέλεσμα το στερεό εικοσάεδρο, εξαγωγή από το καλούπι, 2022

Εικόνα 55 Στιγμιότυπο από την κατασκευή του φυσητού υάλου, 2022

Εικόνα 56 Σχεδιασμός αξονικού σιφωνίου για να προσαρμοστεί στο γυάλινο δοχείο, 2022

Εικόνα 57 Σχέδιο κεραμικού αγγείου, 2022

Εικόνα 58 Στιγμιότυπο από την κατασκευή του πηλού, 2022

Εικόνα 59 Κεραμικό αγγείο, 2022

Εικόνα 60, 61 Έρευνα Αλχημιστικών συμβολισμών, 2022

## Εικόνες από το διαδίκτυο

Εικόνα 62 Τα Πλατωνικά στερεά και οι συμβολισμοί τους

<http://xatzivei.gr/el/>

Εικόνα 63 & Εικόνα 64 Μοντέλο του κόσμου από τον Johannes Kepler από το *Mysterium Cosmographicum*, 1596, Παραχώρηση του OU History of Science Collections /

<https://beforenewton.blog/daily-readings/johannes-kepler/>



